

INSTITUTIONEN FÖR LITTERATUR,
IDÉHISTORIA OCH RELIGION

”Hon plockar fram dem med kärleksfulla händer”

En diskursanalys av tidskriften *Korsväg* beträffande genuskonstruktioner

” She gathers them with loving hands”

A Discourse Analysis of the magazine *Korsväg* regarding Constructions of Gender

Sara Sacklén

Termin: vt-18

Kurs: RKT235, 15hp

Nivå: magisteruppsats

Handledare: Martin Westerholm

Abstract

This essay takes as its point of departure the question: how does the magazine *Korsväg* form and regulate socially constructed categories related to gender? The purpose of this essay is to examine the magazine *Korsväg*, published by The Church of Sweden in the diocese of Gothenburg, with regards to its understanding of masculinity and femininity. The essay holds conceptual tools and methods drawn from discourse analysis, a practice shaped by the work of Michel Foucault. The essay also contains gender theory as it is developed by Judith Butler and Raewyn Connell in order to form an understanding of gender and the meaning of “social categories”. The essay then presents an investigation of the different ways that gender is understood and constructed over the last four years of *Korsväg*'s work (2014-2017). This investigation reveals that in *Korsväg*, the social category “man” tends to be described in terms of intellect, knowledge and merits, while the category “woman” is formulated in terms of corporeality, sensibility and emotions. *Korsväg* is thus shown to be a discourse that holds a normative understanding of gender. The essay also identifies the magazine as a discourse that carries a multiple understanding of masculinity in contrast to a singular femininity, where the latter holds only a few examples of subversive exceptions. The category “man” in particular is thus demonstrated to be constructed more widely than the category “woman”. The examination further concludes that among the different types of texts, the book reviews, included in every issue of the magazine, work as an arena for consolidating gender norms.

Key words: *Korsväg*, discourse analysis, gender theory, performativity, subversion, social categories, femininity, masculinity.

Innehållsförteckning

Abstract	3
1.0 Inledning	5
1.1 Syfte	6
1.2 Frågeställning	6
1.3 Presentation av material: tidskriften Korsväg	7
1.4 Avgränsning	8
1.5 Metod	10
1.6 Teori	13
1.6.1 Genus.....	13
1.6.2 Sociala kategorier	14
1.7 Tidigare forskning	17
2.0 Analys: kategoriseringar relaterade till genus	21
2.1 Kännetecken kopplade till kategorin ”kvinna”	22
2.1.1 Den personliga berättelsen	22
2.1.2 Den sakkunniga kvinnan	25
2.1.3 Den kvinnliga forskaren/professorn	27
2.1.4 Recensioner	29
2.1.5 Den sociala kategorin ”kvinna”: en sammanfattning	30
2.2 Kännetecken kopplade till kategorin ”man”	31
2.2.1 Den personliga berättelsen	31
2.2.2 Den sakkunnige mannen	34
2.2.3 Den manliga forskaren/professorn	36
2.2.4 Recensioner	36
2.2.5 Den sociala kategorin ”man”: en sammanfattning	39
2.3 Jämförelse av kategorierna ”kvinna” och ”man”	40
3.0 Diskussion och slutsats.....	44
4.0 Käll- och litteraturförteckning.....	48

1.0 Inledning

Sedan slutet av 1990-talet har tidskriften *Korsväg* utgjort en del av svenskkyrkligheten i Göteborgs stift där den med sina texter berättat om tro och liv. Tidskriften har förmedlat vad som präglat livet i stiftets församlingar, Svenska kyrkan i Sverige och blickat utåt mot den världsvida kyrkan. Tidningen har på så sätt sedan dess tillkomst figurerat i den svenskkyrkliga kontexten i Göteborg och har genom att skildra denna kontext varit med och format den. Tidskriften definierar sin egen uppgift som att ”stimulera teologisk reflektion över kristen tro, kyrkans identitet och kyrkans uppgifter som kristen församling”¹ och tidningens texter tangerar på olika sätt dessa teman. Tidningen behandlas i denna uppsats dels som en diskurs i sig, dels som en del av den större diskursen Göteborgs stift. Denna större diskurs producerar och reproducerar förståelser av och normer kring bland annat församlings- och gudstjänstliv, verksamheter och kyrkliga handlingar vilka präglar den egna förståelsen av vad som är kristen tro, kyrkans identitet och kyrkans uppgift. Tidningen används i uppsatsen som ett fönster in i Göteborgs stift och blir en representant för den svenskkyrklighet som präglar stiftets församlingsliv.

Jag kommer att göra en diskursanalys av tidskriften *Korsväg* för att undersöka hur diskursen konstruerar sociala kategorier kopplade till genus och följaktligen analysera tidningens förståelse av femininitet och maskulinitet. Vilka kännetecken och markörer knyts till kategorin ”kvinna” respektive ”man”? Uppsatsen kretsar kring frågor som hur tidskriften förstår dessa sociala kategorier och hur denna förståelse förhåller sig gentemot traditionella konstruktioner kring vad som räknas som kvinnligt respektive manligt.

Jag intresserar mig för hur diskursen *Korsväg* förhandlar och omförhandlar förståelsen av genus och jag söker således att utreda vilka typer av normer som produceras i tidskriften. En av uppsatsens utgångspunkter är att de olika diskurser vi lever i och omges av skapar föreställningar och normer kring hur människor får och bör vara. Tidskriften *Korsväg* utgör en sådan diskurs vilken med sina texter producerar och reproducerar normer kopplade till en rad olika sociala kategorier och däribland genus. Då dessa normer har en reell påverkan på hur människor förstår sig själva och sin omvärld finns det en god anledning att granska dem.

---

¹ Formuleringen går att finna på första uppslaget i samtliga utgåvor av *Korsväg* från år 2010 och framåt.

1.1 Syfte

I uppsatsen ämnar jag att analysera tidskriften med fokus på dess förståelse av sociala kategorier kopplade till genus. Detta arbete syftar till att söka svar på frågan om vilka kännetecken som kopplas till de sociala kategorierna "kvinna" respektive "man" och hur dessa konstrueras. Vidare är syftet att undersöka om det går att finna en för diskursen normativ syn på genus samt hur denna i sådana fall ter sig.

1.2Frågeställning

Uppsatsens grundläggande frågeställningar är följande:

- Hur gestaltas och konstrueras olika sociala kategorier relaterade till genus i tidskriften *Korsväg*?
- Hur konstrueras de sociala kategorierna "kvinna" respektive "man" och vilka kännetecken går att finna för dem? Går det att identifiera skillnader och/eller likheter dem emellan?

1.3 Presentation av material: tidskriften *Korsväg*

Svenska kyrkan i Göteborgs stift har publicerat tidningen *Korsväg* sedan år 1995 och denna tidskriften sin nuvarande form 2010 och har sedan dess gett ut fyra nummer per år. År 2009 gjordes en utredning initierad av stiftsstyrelsen i Göteborgs stift då man bland annat såg över kommunikationen och valde att satsa på *Korsväg* som en kanal för teologisk fördjupning. Tidskriften finansieras helt och hållet inom stiftets budget. Den går ut gratis till alla förtroendevalda, anställda och de ideella medarbetare som församlingarna anmäler till stiftet. Varje nummer trycks i ungefär 7000 exemplar. Redaktionen utgörs av ansvarig utgivare Per Starke och redaktör Torgny Lindén. Övrig redaktion består av Lasse Bengtsson, Maria Gustafsson, Tomas Pettersson, Agneta Riddar, Sara Wrigge och Beata Åhrman Ekh. Redaktionen består av tre kommunikatörer, en teolog, en pedagog, två pensionerade journalister samt stiftsdirektorn tillika ansvarig utgivare. Förutom dessa skribenters texter innehåller *Korsväg* ibland inköpta material, såväl text som bild, från frilansare och tidningen bjuder även in författare, teologer, journalister och forskare att verka som krönikörer.

När den nuvarande formen av *Korsväg* såg dagens ljus år 2010 formulerades dess syfte med följande ord: ”Korsvägs uppgift är att stimulera teologisk reflektion över kristen tro, kyrkans identitet och kyrkans uppgifter som kristen församling”.² När det gäller begreppet *teologisk reflektion* säger sig redaktionen, på stiftsstyrelsens uppdrag:

varit noga med att det inte ska vara teologi i akademisk mening, utan en teologi som utgår från allas möjlighet till reflektion över tro och liv. Av tidskriftens läsare är en liten del teologiskt skolade (präster och ev. diakoner), hälften är förtroendevalda med högst varierande bakgrund. Alla ska kunna läsa och förstå *Korsväg*.³

Tidskriftens innehåll varierar från nummer till nummer utifrån vilket tema som fungerar som språngbräda för varje utgåva. Dessa teman kan vara allt från familj till dopet, frihet, ”på flykt” eller ”vi hör samman”. Innehållsmässigt ligger fokus på vad som händer i Göteborgs stift även om det även förekommer texter av och med personer som är aktiva i Svenska kyrkan utanför stiftets gränser. Ett vanligt nummer av *Korsväg* består av omkring 70 sidor och innehåller en introducerande text till temat signerad redaktören, en reflektion utifrån temat av stiftets biskop och sex eller sju längre reportage eller intervjuer som tangerar både kyrkan och samhället i stort där någon ofta berör Svenska kyrkans internationella arbete.

---

² Formuleringen går att finna på första uppslaget i samtliga *Korsväg* från 2010 och framåt.

³ Mejl från Lasse Bengtsson, medlem av *Korsvägs* redaktion, till författaren, 2017-09-28.

Några av tidskriftens texter utgörs av teologiska reflektioner. Avslutningsvis recenseras i varje nummer en rad böcker med teologisk inriktning där olika medlemmar av tidningens redaktion skriver kortare recensioner av ungefär 6 till 8 böcker. På baksidan av *Korsväg* finns ett ”ps” med ytterligare en reflektion, eller krönika om en så vill, på det tema som ligger som grund för just det numret.

1.4 Avgränsning

Materialet som ligger till grund för uppsatsens undersökning är fyra års utgåvor av tidskriften *Korsväg* där samtliga nummer från 2014–2017 utgör underlag för den diskursanalys som är uppsatsens ärende. Då tidskriften utkommer med fyra nummer per år innebär det att allt som allt 16 nummer granskats vilka tillsammans omfattar cirka 1100 sidor stoff.

En rad avgränsningar har dock gjorts när materialet har behandlats och diskursanalysen genomförts. Beslutet om materialets omfattning utgår från tanken att det ska vara tillräckligt mycket stoff att arbeta med för att kunna göra en adekvat diskursanalys men samtidigt material som är hanterbart mängdmässigt. Att använda sig av de senaste fyra årens nummer av *Korsväg* svarar upp mot dessa två krav. Om uppsatsens omfattning varit större hade det varit spännande att titta på utgåvor från 2010–2017 under vilket tidsspann tidskriften haft sin nuvarande form. Detta för att även kunna göra en komparativ studie av om eller hur diskursens konstruktion av sociala kategorier kopplade till genus har förändrats under tidens gång. Dock hamnar detta utanför ramarna för föreliggande uppsats.

Då jag önskar göra en diskursanalys av text innefattar inte analysen det omfattande bildmaterial som går att finna i tidskriften. Ett tillvägagångssätt hade varit att även ta sig an bilderna och analysera hur dessa konstruerar genus, en uppgift som faller utanför ramarna i föreliggande uppsats. Dessutom hade ytterligare en teoretisk grund angående diskursanalys av bild krävts för att göra detta på ett adekvat sätt vilket inte ryms i den teori kring diskurs som förekommer i denna uppsats. Givetvis skulle andra sociala kategorier, exempelvis sexualitet, etnicitet, klass eller funktionalitet, kunna användas som enskilda perspektiv eller adderas till de rådande för att ge undersökningen en intersektionell prägel. I uppsatsen har dock valet hamnat på användandet av en analyskategori med flera underkategorier. Denna avgränsning kommer sig då uppsatsens omfattning skapar bättre förutsättningar för att ha färre analyskategorier men kunna ge utrymme för en gedigen genomgång av dessa istället för ett flertal men skissartade redogörelser av fler kategorier.

I uppsatsen aktualiseras kategorierna ”man” och ”kvinna”, det innebär inte att uppsatsens syn på kön går i linje med en binär könsuppfattning. Icke-binära transpersoner i sig samt transpersoner som definierar sig enligt tvåkönsnormen skulle självklart även kunna utgöra analyskategorier. Då det i materialet inte finns tillräckligt mycket stoff att grunda en analys på kopplade till dessa kategorier, vilket i sig säger en del om vilka som inkluderas, kommer inte de att aktualiseras i denna uppsats. Analysen kommer att fokusera på de delar av tidskriften som ger en stor mängd sammanhängande textstoff att arbeta med samtidigt som det förekommer beskrivningar och skildringar av personer och verk vilket gör de till användbara källor för att studera konstruktioner av genus. I tidskriften finner jag tre olika texter vilka kvalificerar sig väl för denna analys: de intervjuer och reportage som finns med i varje nummer samt tidskriftens recensioner som återkommer i nummer. Dessa texter analyseras i uppsatsen under fyra rubriker: *den personliga berättelsen*, *den sakkunniga*, *forskaren/professorn* och *recensioner*. Rubrikerna utgör således analyskategorier i uppsatsen och återfinns inte som rubriker för texter i tidskriften.

Det som konstituerar vad som i uppsatsen omnämns som *den personliga berättelsen* är en text där en individ berättar om sig själv och sitt eget liv, där den personliga berättelsen är i fokus och inte ett kunskapsområde, yrke eller reflektion om något som inte utgår från den personliga upplevelsen eller erfarenheten. Texter som sorteras in i kategorin *den sakkunniga* består av intervjuer eller reportage där en sakfråga eller yrkeskunskap står i centrum. Den eller de personer som utgör kunskapskälla i dessa texter talar om det givna ämnet utan att koppla det till det personliga planet. De texter som i uppsatsen rubriceras som den kvinnliga eller manliga *forskaren/professorn* utgörs även de av reportage och intervjuer. Skillnaden mellan kategorin *forskaren/professorn* och *den sakkunniga* är att den eller de personer som intervjuas i de förstnämnda omnämns med titlar som forskare och professorer. Titlarna används således för att konstruera dessa som personer. Den fjärde rubriken *recensioner* innehåller en analys av de bokrecensioner som förekommer i varje nummer av tidskriften.

1.5 Metod

Här presenteras och definieras uppsatsens användning av begreppet diskurs och diskursanalys vilka blir verktyg för att identifiera *Korsväg* som en diskursiv formation och för att kunna analysera tidskriftens konstruktion av olika typer av sociala kategorier kopplade till genus. Begreppet diskurs kan förstås på flera olika sätt. Sedan Michel Foucault, som i allmänhet tillskrivs begreppets uppkomst i akademisk betydelse och användning, har begreppet utvecklats i olika riktningar till ett flertal skolor av teorier och metoder i diskursanalyser.⁴ Förenklat kan en säga att en diskurs syftar till att beskriva ”ett bestämt sätt att tala om och förstå världen (eller ett utsnitt av världen)”⁵. Diskurser präglas ofta av en praktik, exempelvis en medicinsk diskurs eller nationalekonomisk diskurs.⁶

Vad som kan sägas delas av de olika skolorna i diskursanalys är utgångspunkten att vårt sätt att tala inte neutralt återger våra identiteter, sociala relationer och vår omvärld. Istället ses språket spela en aktiv och avgörande roll i konstruktionen och förändringen av dessa. Det finns en rad grundläggande premisser som kan sägas vara gemensam för dessa olika skolor: den socialkonstruktionistiska grunden, språk teori hämtat från strukturalism och poststrukturalism samt en syn på individen utvecklad från strukturmarxismen.⁷

Med den kunskap som diskurser producerar följer normer som reglerar vårt sätt att leva våra liv, hur vi förstår vår omvärld och oss själva. Med det diskursanalytiska angreppssättet som fungerar som metod för denna uppsats är målet att bedriva kritisk forskning. Detta innebär att metoden blir ett sätt att söka utforska och kartlägga det som i diskursen utgör det normativa och normala. Metoden inriktar sig alltså på att studera normalitet men inbegriper även analys av det från normen avvikande och hur relationen ser ut dem emellan.⁸

---

⁴Ulrika Svalfors, *Andlighetens ordning. En diskursiv läsning av tidskriften Pilgrim* (Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis, 2008), s.25. Se Marianne Jørgensen Winther & Louise Phillips, *Diskursanalys som teori och metod* (Lund: Studentlitteratur, 2000) s.31–62 för genomgång av den diskursteori utvecklad av Laclau och Mouffes samt s.66–93 för Faircloughs kritiska diskursteori.

⁵ Winther, Jørgensen & Phillips, *Diskursanalys*, s.7.

⁶ Winther, Jørgensen & Phillips, *Diskursanalys*, s.7–10 samt Svalfors, *Andlighetens ordning*, s.26–30.

⁷ Winther, Jørgensen & Phillips, *Diskursanalys*, s.7–18, 21–23. Vad som kännetecknar de diskursanalytiska angreppssätten, vilka utgör ett av flera socialkonstruktionistiska angreppssätt, är till exempel en kritisk inställning till självklar kunskap. Vår kunskap och vårt sätt att se på världen är inte spegelbilder av en ”sann” eller objektiv verklighet utan en produkt av vårt sätt att kategorisera den genom vårt språk. Från den strukturalistiska och poststrukturalistiska språk teorin hämtas en syn där språket, genom vilket vi har tillgång till verkligheten, är strukturerat i mönster eller diskurser där betydelse skiftar från diskurs till diskurs. Dessa mönster bevaras och förändras i diskursiva praktiker. Genom social interaktion alstras kunskap med gemensamma sanningar och en kamp om vad som är sant och falskt. Genom vårt språk och vårt handlande, vilka alltid är diskursivt bestämda, skapar vi vår verklighet. Vår syn på och kunskap om världen är således alltid kulturellt och historiskt präglade. Denna icke-essentialistiska syn innefattar även subjektförståelse. Subjektet skapas alltså i diskurser, en syn på individen och subjektet inspirerat av och utvecklat ifrån strukturmarxismen.

⁸ Winther, Jørgensen & Phillips, *Diskursanalys*, s.7–9.

Diskurser är således kopplade till makt, de reglerar vem som får säga vad. Varje diskurs har ett inneboende sanningsanspråk och bär på regler för hur en kan uttrycka sig, vilka beteenden som anses vara normala och vilka handlingar som är möjliga och eftersträvansvärda. Syftet med diskursanalys är att kartlägga de processer som producerar normaliteten, alltså den process där betydelser fastställs och där vissa betydelser blir ”så konventionaliserade att vi uppfattar dem som naturliga”.⁹ Dessa kallas normaliseringsprocesser och i dessa spelar kategorier en central roll.¹⁰

Diskursanalytisk metod kan användas för att understryka hur text och ord konstituerar sociala värden, identiteter och relationer. Diskursanalys innehar som metod en kritisk hållning till att analysera enbart text utan förståelse för de sociala praktiker den formar.¹¹ Av denna anledning används denna metod i studiet av tidskriften *Korsväg*. En diskursanalys av tidskriften kan bidra till att kartlägga hur olika typer av subjekt konstrueras och representeras med den grundläggande premissen att dessa representationer präglar sociala praktiker.

Diskursanalys som metod innefattar en rad teoretiska begrepp som ligger till grund för förståelsen av hur en diskurs och dess normer formas. Därför är metod och teori nära sammankopplade i användandet av denna metod.¹² Följande teoretiska begrepp blir av vikt i användandet av diskursanalys som metod. Varje uttryck för mening är en *artikulation*, följaktligen är begreppen ”kvinna” och ”man” två artikulationer. Ord måste sedan sättas i relation till andra ord för att ges mening. En diskursanalys söker med hjälp av bland annat termer som *nodalpunkter* och *element* att undersöka vad som kännetecknar en viss artikulation. Nodalpunkter är de begrepp som är helt grundläggande för en diskurs. Runt dessa nodalpunkter ordnas andra begrepp som präglas av viss mångtydighet, vars slutgiltighet är under förhandling. Dessa kallas element.¹³ Diskursanalys används således i denna uppsats för att undersöka hur olika sociala kategorier kopplade till genus identifieras och konstrueras i tidskriften *Korsväg*. Detta görs genom att leta efter de nodalpunkter som en social kategori är konstruerad kring. Genom att jämföra med andra nodalpunkter och dess element eller med andra artikulationer undersöks sedan hur en viss nodalpunkt får sitt innehåll. En identitet, till exempel kvinna eller man, kan alltså uppfattas som en stridsterräng där olika konstellationer av element försöker göra sig gällande. Det är denna stridsterräng som jag intresserar mig för då det är här sociala kategorier konstrueras.¹⁴

---

⁹ Winther, Jørgensen & Phillips, *Diskursanalys*, s.32.

¹⁰ Winther, Jørgensen & Phillips, *Diskursanalys*, s.32.

¹¹ Winther, Jørgensen & Phillips, *Diskursanalys*, s.66–73.

¹² Winther, Jørgensen & Phillips, *Diskursanalys*, s.10.

¹³ Winther, Jørgensen & Phillips, *Diskursanalys*, s.33–37.

¹⁴ Winther, Jørgensen & Phillips, *Diskursanalys*, s.52–54.

I uppsatsen används denna metod och dess begreppsapparat för att undersöka hur diskursen *Korsväg* konstruerar de sociala kategorierna ”man” och kvinna”. Detta blir ett sätt att se hur diskursen förhandlar och omförhandlar genuskonstruktioner och hur dessa två kategorier ställs i relation till varandra.¹⁵

En av uppsatsens utgångspunkter är att *Korsväg* utgör en del av den större diskursen svenskkyrkligheten i Göteborgs stift. Med detta sagt innebär inte en diskursanalys av tidskriften att så att säga sanningen om Göteborgs stift går att finna i uppsatsens resultat. Inte heller sanningen om tidskriften. Uppsatsens syfte är att utföra en diskursanalys för att ta reda på hur tidskriften, under den givna tidsperioden som utgör materialets tillkomst, konstruerar och producerar normer kring genus. Självfallet skulle det gå att analysera tidskriften utifrån andra premisser och perspektiv och få fram andra resultat. Men med den för uppsatsens givna metodologiska och teoretiska perspektiv att en diskurs formerar och producerar normer kring hur vi ska tala om och förstå vår omvärld och därför färgar vår praktik och våra liv förstås *Korsväg* som en diskurs som har reell påverkan på normer i svenskkyrklighetens Göteborg. Därför är det viktigt att titta på vad det är för normer och normalitet som kommer till uttryck och givet denna uppsats syfte riktas fokus mot analys av normer kopplade till genus.

---

¹⁵ I uppsatsen talar jag stundtals om tidskriften eller materialet i termer av en agent, ett subjekt - att den till exempel konstruerar eller förstår. Tidskriften förstås dock inte som en agent i sig utan det här är en språklig förenkling för att mina resonemang och diskussioner ska bli lättare att följa. Tidskriften är inte ett subjekt i diskursen utan utgör själva diskursen. Den tar sig dock ibland rent språkligt formen av ett subjekt.

1.6 Teori

Förutom den teori som följer med diskursanalys som metod återfinns i uppsatsen ytterligare teoretiska utgångspunkter hämtade från framför allt genusvetenskap och feministisk teori. Givet detta faktum föranleds uppsatsens analysdel av en teoretisk översikt av uppsatsens användning av begreppen genus och sociala kategorier.

1.6.1 Genus

Den teoretiska förståelsen av genus hämtas från genusteoretikerna Judith Butler samt Raewyn Connell vilka förs samman genom en syn på genus som något konstruerat och reproducerat.¹⁶ Butler menar även att genus, det som bland annat kläs i orden ”manlighet” och ”kvinnlighet”, inte hänger samman med det som kallas för biologiska könet på något självklart vis. Butler påpekar att vi kan tillskriva en individ med ”kvinnokropp” manlighet likväl som det går att tillskriva en individ med ”manskropp” kvinnlighet. Genus blir hos Butler ingenting annat än iscensättningar som uppvisas i upprepade handlingar. Vi *gör* genus genom vårt tal och våra handlingar och Butler kallar detta genusskapande för performativitet. I den föreliggande uppsatsen uppfattas tidskriften *Korsväg* som en arena för genusskapande och performativitet där texterna iscensätter genus och genom upprepning av detta skapar normer.¹⁷

Butler understryker att genom att avslöja dessa förmodat naturgivna konstruktioner kallade ”manligt” och ”kvinnligt” som just konstruktioner kan dessa också destabiliseras. Genom att visa på dess inneboende instabilitet öppnas möjligheten att göra genus på ett annat sätt än vad den rådande normen tillåter oss, vilket hos Butler kallas för subversiva kroppshandlingar. Då genus inte förstås som stabila entiteter utan istället något som är under ständig förhandling och omförhandling går det trots en för kontexten normativ ”manlighet” eller ”kvinnlighet” även att finna genuskonstruktioner som bryter mot dessa. Med Butlers terminologi används begreppet subversiva kroppshandlingar i analysen av *Korsväg* för att benämna de brott mot eller omförhandlingar av den för tidskriften normativa genusordningen.

---

¹⁶ Uppsatsens förståelse av genus bygger på teori och diskussion av Raewyn Connell, *Om genus* (Göteborg: Daidalos, 2009) samt Judith Butler, *Genustrubbel: feminism och identitetens subversion* (Göteborg: Daidalos, 2007).

¹⁷ Butler, *Genustrubbel*, s.55–63, 212.

I uppsatsen omnämns dessa dock som subversiva *konstruktioner* och inte som hos Butler subversiva *handlingar* för att markera att det är textens, diskursens, konstruktion av genus som är i centrum inte subjektens handlande per se.¹⁸

Från Connell tar jag med mig teorier kring hur människor förhåller sig till de normer och strukturer som omger oss. Connell menar att alla människor intar en plats i genusordningen, eller förhåller oss till den plats vi har blivit tilldelade, genom vårt sätt att agera och handla i det dagliga livet. Genusrelationer och genusmönster skapas och återskapas gång på gång i vår vardag och är följaktligen beroende av vårt görande, om de inte skapas upphör de att existera. Dock framhåller Connell att vårt skapande av genus aldrig är fritt utan är i hög grad styrt av den genusordning individen befinner sig i. Genusskapande är alltså kontextuellt. Detta skapande av genus sker i alla delar av samhället och bildar bland annat mönster och regler för vem som gör vad och sociala indelningar och kategoriseringar.¹⁹

I uppsatsen kommer användningen av genus förstås som något som namnger de sociala processer som förhandlar och omförhandlar vår förståelse av ”manligt”, maskulinitet, och ”kvinnligt”, femininitet. Dessa är inte naturgivna stabila entiteter utan något som människor producerar och reproducerar i språk och handlingar. Tidskriften *Korsväg* kommer att förstås som en arena där genusskapande pågår och där det går att finna en för tidskriften normativ genusordning vilken utgör kontexten som reglerar skapandet av genus. Uppsatsen syftar till att undersöka denna och se hur tidskriften förhandlar och omförhandlar sin förståelse av genus.

1.6.2 Sociala kategorier

Hittills har begreppet sociala kategorier använts förhållandevis okvalificerat. Då det spelar en viktig roll i analysen behövs det en tydlig bestämning av vad som åsyftas med begreppet och vilka sociala kategorier som de facto aktualiseras i denna uppsats.

Kategoriseringar förstås i denna uppsats som den typ av klassificeringar som vi människor gör för att gruppera oss själva och andra utifrån vissa kulturellt skapade värden reglerade i genusordningar. Med prefixet *sociala* menas att dessa kategorier är konstruerade, därav instabila och mångtydiga. Kön som social kategori förstås i uppsatsen som ett hybridfenomen med fyra huvudsakliga aspekter: *könsidentitet*, *kulturellt/socialt genus*, *förkroppsligat kön* med biologiska tecken och *juridiskt kön*.²⁰

---

¹⁸ Butler, *Genustrubbel*, s.145–165.

¹⁹ Connell, *Om genus*, s.101–105.

²⁰ Frida Sandahl Ohlsson, *Inkludera - jämställdhet och hbtq i organisationen* (Stockholm: Idealistas förlag, 2015) s. 147–152.

Undantaget det juridiska könet förstås dessa aspekter av kön som förhandlingsbara skalor av maskulinitet och femininitet där de olika aspekterna står i samverkande relation till varandra. Denna uppsats fokuserar på aspekten kulturellt/socialt genus och följaktligen hur diskursen skapar dessa. Således undersöker inte denna diskursanalys de i *Korsväg* porträtterade människornas egen könsidentitet, inte heller deras förkroppsligade eller juridiska kön. Fokus hamnar istället på kön som kulturellt och socialt skapat i form av genus. Detta genus återspeglar som Lykke, liksom Butler, uttrycker det inte en essens som människor "är" eller "har" utan är något som människor gör, något som skapas och reproduceras i en given genusordning till den grad att de ses som naturgivna.²¹

I uppsatsen kommer det som utgör normaliteten att stå i fokus. I genomgången av diskursanalys som metod och därtill teori skildrades hur det normala, med andra ord normaliteten, formas genom normaliseringsprocesser. En grundläggande utgångspunkt för uppsatsen är att kategorier spelar en avgörande roll i dessa processer, det är genom kategoriseringar som diskurser formar både det normala och det avvikande. De sociala kategorier som kommer att aktualiseras och granskas i denna uppsats är genus. Flera intersektionella studier har visat att denna tillsammans med andra kategorier såsom sexualitet, klass och etnicitet är närvarande i många sammanhang där de vid första anblick inte verkar vara aktuella. Uppsatsens utgångspunkt är att de även spelar roll i tidskriften *Korsväg*.²²

Det finns naturligtvis andra kategorier än de kopplade till genus som är verksamma i *Korsväg* i vilken de samverkar och producerar normer för hur vi ska förstå oss själva och vår verklighet. Av utrymmesskäl kommer dock endast konstruktionen av kategorin genus att analyseras i föreliggande uppsats men en intersektionell förståelse av genus är trots detta en grundläggande premiss. Kategorierna "kvinna" och "man" är inte homogena grupper utan flera sociala maktordningar och hierarkier kopplade till bland annat genus, etnicitet, klass och etnicitet samverkar för att konstruera vår förståelse av dessa.

---

²¹ Nina Lykke, "Nya Perspektiv På Intersektionalitet. Problem Och Möjligheter.", *Kvinnovetenskaplig Tidskrift* no. 2-3 (2005): s.14.

²² Se till exempel Paulina De Los Reyes & Diana Mulinari, *Intersektionalitet. Kritiska reflektioner över (o)jämlighetens landskap* (Malmö: Liber, 2005) s. 34, 40, 90.

Uppsatsen hanterar en social kategori men jag är samtidigt medveten om att konstruktionen av kategorin genus ur ett intersektionellt perspektiv inbegriper flera aspekter och analyser av under- och överordningar vilka inte hanteras i denna uppsats.²³ Undersökningen syftar till att granska hur den sociala kategorin genus gestaltas och representeras och därmed granska vilka normer kopplade till denna som kommer till uttryck i tidskriften. Genus behandlas inte som social kategori i tidskriften. Således krävs det en någon form av inledande definition av detta för att det sedan ska kunna läggas på materialet som en kritisk begreppsapparat. Den underliggande teoretiska förståelsen av vad som i uppsatsen menas med genus återfinns i föregående teoriavsnitt men detta kompletteras nu med en definition av vad som åsyftas när uppsatsen talar om genus som social kategori.

Med genus åsyftas den kategori som konstrueras av specifika kännetecken, förhållningssätt, attribut och manér vilka kopplas till män och kvinnor i föreställningar. Definitionerna av analyskategorierna ”man” och ”kvinna” är således relativt öppna till en början. Detta är för att inte förekomma det precisa innehåll som uppsatsens analys söker att etablera genom en granskning av hur sociala kategorier kopplade till genus gestaltas i *Korsväg*.²⁴ Utgångspunkten är att trots att sociala kategorier kopplade till genus inte tematiseras i tidskriften sker kategoriseringar som relaterar till dessa igenom vilka de konstrueras. Fokus för uppsatsen är således vilka innebörder kategorier kopplade till genus ges i tidskriften, med andra ord vilka kännetecken och förhållningssätt som knyts till dem.

---

²³ För intersektionalitetens begrepps historia och komplexa innebörd se till exempel Lykke, ”Nya perspektiv på intersektionalitet”, s.7–17, Nira Yuval-Davis, ”Gender mainstreaming och intersektionalitet”, *Kvinnovetenskaplig tidskrift*, no.2–3 (2005): s.19–29, Leslie McCall, ”Intersektionalitetens komplexitet”, *Kvinnovetenskaplig tidskrift*, no.2-3 (2005): s.31–55, Frida Nilsson, ”Nödvändigheten av att integrera olika maktförståelser”, *Kvinnovetenskaplig tidskrift*, nr.2-3 (2005): s.115 samt Svalfors *Andlighetens ordning*, s.39–45. Lykke, Nilsson, McCall samt Svalfors tillskriver medborgarrättsadvokaten Kimberlé Crenshaw intersektionalitetens begrepps uppkomst som i sin artikel ”Mapping the margins. Intersectionality, Identity Politics and Violence Against Women of Color”, *Stanford Law Review*, vol.43 nr.6 (1991): s.1241–1299, satte begreppet på den feministteoretiska kartan.

²⁴ Detta angreppssätt speglar Svalfors inledningsvis öppna och generella bestämning av de sociala kategorier som fungerar som analyskategorier i hennes avhandling, se Svalfors, *Andlighetens ordning*, s.45–47.

1.7 Tidigare forskning

De studier som utgör forskningsfält för denna uppsats är arbeten som på olika sätt berör diskursanalyser i vilka det framför allt är texttyper som analyseras med fokus på gestaltande och konstruktion av olika sociala kategorier. Särskilt intressant för uppsatsen är studier om sociala kategorier kopplat till religiositet.²⁵ Nedan presenteras tidigare studier inom det svenska teologiska och religionsvetenskapliga forskningsfältet. Då det material som används i föreliggande uppsats är en del av den svenska kristna kontexten avgränsas avsnittet om tidigare forskning till just svensk forskning.²⁶ Inspiration till den föreliggande uppsatsen är bland annat hämtad från Ulrika Svalfors doktorsavhandling *Andlighetens ordning. En diskursiv läsning av tidskriften Pilgrim* vid Uppsala universitet från 2008 vilken således även fungerar som tidigare forskning inom fältet för denna uppsats. I avhandlingen ställer sig Svalfors frågan om vilka grundläggande föreställningar kring andlighet som förekommer i publikationen *Pilgrim. En tidskrift för andlig vägledning* och vilka typer av föreställningar om andlighetens kroppsliga förutsättningar när det gäller kön, sexualitet, etnicitet och klass som går att finna i tidskriften. Svalfors har granskat 12 års publikationer av tidskriften (1994–2006) där hon sökt att kritiskt granska den andlighet som kommer till uttryck i tidningen. Svalfors hämtar sina teoretiska utgångspunkter från dels Michel Foucault och dennes diskursbegrepp, dels från feministisk teori om intersektionalitet för att vidga den metodologiska räckvidden.²⁷

---

²⁵ När det kommer till sociala kategoriers roll inom teologin och religionsvetenskapen finns en rad studier där kön, sexualitet, etnicitet har varit föremål för granskning. Gällande relationen mellan sexualitet, kön och teologi som utgör fokus för queerteologi är Marcella Althaus Reid ett stort namn, se bland annat *Indecent theology: theological perversions in sex, gender and politics* (London: Routledge, 2000) och ”From the Goddess to queer theology: the state we are in now”, *Feminist theology*, volym 13:2 (2005): s.265–272. Den postkoloniala feministiska teologin är centrum för studier av etnicitet och kön i relation till teologi där teologen Kwok Pui-Lan med bland annat *Postcolonial Imagination and Feminist Theology* (London: SCM Press, 2005) är framstående inom fältet.

²⁶ När det gäller internationella studier där intersektionalitetsbegreppet används i diskursanalyser se till exempel Soyoung Park, ”The intersection of religion, race, ethnicity, and gender in the formation of Korean American evangelical women”, *Korean Americans and Their Religions. Pilgrims and Missionaries from a Different Shore*, red. Ho-Youn Kwon, Kwang Chun Kim och R. Stephen Warner, (Pennsylvania: The Pennsylvania State University Press, 2001), s. 193-209 samt Mary Fukuyama et al., ”Exploring the Intersections of Religion and Spirituality with Race-Ethnicity and Gender in Counseling”, *Handbook of Race-Ethnicity and Gender in Psychology*, red. Marie L. Miville och Angela D. Ferguson (New York: Springer New York: 2014) s.23-43.

²⁷ Se Svalfors, *Andlighetens ordning*, kapitel 2 ”Teoretiska utgångspunkter”.

Svalfors gör gällande att tidningen karaktäriserar de sociala kategorierna kön, sexualitet, etnicitet och klass på så sätt att de förstärker heteronormativitet, orientalism och klassmaktordningar. Svalfors finner att de sociala kategorierna sammanstrålar i materialet och skapar en subjektsskonstruktion i vad hon kallar för normalitetens mitt: den västerländske rike mannen som andligt subjekt.²⁸ Svalfors konstaterar att:

sociala kategorier som ideologiska föreställningar styr vilka normer som är riktiga, som i sin tur styr vad som kan sägas, av vem och varifrån det kan sägas. Dessa idéer påverkar både kunskapen och den diskursiva sanningen i Pilgrim på ett fundamentalt sätt.²⁹

Även om min egen uppsats hämtar inspiration från Svalfors arbete skiljer de sig åt på en rad punkter förutom den uppenbara skillnaden i vilken tidskrift som utgör materialet. Svalfors gör en studie av ett flertal analyskategorier där det intersektionella perspektivet är centralt. I föreliggande uppsats ligger vikten vid konstruktion av en social kategori. Förutom denna skillnad i avgränsning kopplar Svalfors i sin studie samman idéer om andlighet och uttryck för denna i relation till de analyskategorier som aktualiseras för att se hur dessa hänger ihop och påverkar varandra. Givet Svalfors tvåfaldiga inriktning utgörs hälften av analysen av undersökande av andlig disciplin och mognad som hon sedan i resterande hälft av analysen kopplar samman med konstruktion av kön, sexualitet, etnicitet och klass. Detta grepp återfinns inte i min egen uppsats.

Förutom Svalfors avhandling finns det i svensk kontext framför allt tre studier som utgör relevant tidigare forskning för uppsatsen: Karin Sporres avhandling *Först när vi får ansikten – ett flerkulturellt samtal om feminism, etik och teologi*, Eva Reimers artikel ” ’En av vår tids martyrer’ – Fadime Sahindal som mediehandling” samt Kerstin von Brömssens tvärvetenskapliga studie *Tolkningar, förhandlingar, och tystnader. Elevers tal om religion i det mångkulturella och postkoloniala rummet*.³⁰

---

²⁸ Svalfors, *Andlighetens ordning*, s.206–207.

²⁹ Svalfors, *Andlighetens ordning*, s.207.

³⁰ Karin Sporre, *Först när vi får ansikten – ett flerkulturellt samtal om feminism, etik och teologi* (Stockholm: Atlas akademien, 1999), Eva Reimers ” ’En av vår tids martyrer’ – Fadime Sahindal som mediehandling”, *Olikhetens paradigm – intersektionella perspektiv på o(jäm)likhetensskapande*, red. Paulina de los Reyes och Lena Martinsson (Lund; Studentlitteratur, 2005) s.141–159, Kerstin von Brömssen, *Tolkningar, förhandlingar, och tystnader. Elevers tal om religion i det mångkulturella och postkoloniala rummet* (Göteborg, Acta Universitatis Gothoburgensis, 2003). Se även fler texter av Sporre där hon aktualiserar ett intersektionalitetsperspektiv, t.ex. ”Sverige – en regnbågsnation? Om människors värdighet, skillnader och rättigheter”, *Människa är ditt namn – om mänskliga rättigheter, mänsklig värdighet och teologi*, red. Göran Gunner (Stockholm: Verbum Förlag, 2007) s.179–199 och *Att se med andra ögon, Feministiska perspektiv på kunskap i ett mångkulturellt samhälle*, GEM rapport nr 5 (2007).

Sporre studerar i sin avhandling texter av tre olika feministiska teologer: Katie G. Cannon, Chung Hyun Kyung och Mary C Grey.³¹ Undersökningen består av en etisk analys av dessa teologers texter där diskursanalysens fokus riktas mot termerna förtryck, subjekt, etisk kunskap och visioner. Sporre använder sig av begreppet *situated knowledge* för att visa att kunskap och kunskapssökande alltid bestäms av historiska och politiska situationer i vilka kategorier som kön, sexuell läggning, hudfärg och etnisk bakgrund spelar en avgörande roll. Sporre använder sig inte förrän i senare forskning av själva begreppet intersektionalitet. Trots detta förekommer perspektivet i hennes avhandling då hon intresserar sig för hur dessa kategorier samverkar i skapandet av förtryck.³² I resultatdelen skriver Sporre om hur de tre teologerna på olika sätt belyser hur sociala kategorier, till exempel kön, etnicitet och klass på olika sätt tillsammans konstruerar förtryck. Sporre framhåller dock även att dessa kategorier är av vikt vid bildandet av etisk kunskap, för att göra det möjligt att agera etiskt subjekt liksom för att formulera visioner.³³

Eva Reimers forskning består i en analys av den pressdiskurs som uppstod kring mordet på Fadime Sahindal som ägde rum våren 2002. Reimers använder sig av teori från bland annat religionssociologen Emile Durkheim för att undersöka vad Reimers identifierar som några centrala värden i det svenska samhället vilka hon menar manifesterades vid den officiella avskedsceremonin av Fadime. Reimers granskar mordet på Fadime som en ”mediahändelse”³⁴ och undersöker hur händelsen förklaras och görs meningsfull i tidningsartiklar från Uppsala Nya Tidning, Dagens Nyheter och Aftonbladet genom kategorierna kön, etnicitet, kultur och klass. Reimers menar att Fadime kom att bli martyr för det svenska i dubbel bemärkelse. Dels martyr för svenskhet med konnotationer som jämställdhet, frihet, modernitet och upplysning. Dels martyr för det svenska på vad Reimers menar är ett mer fördolt sätt, här i betydelsen av kulturrasism, sexism, heterosexism och klassförakt. Reimers skriver att då mordet på Fadime i media gjordes till en kulturfråga osynliggjordes det på samma gång hur denna handling är hopkopplad med andra föreställningar och strukturer i det svenska samhället. Reimers menar vidare att detta sätt att karakterisera och förklara hedersvåld som fenomen är i sig en form av maktutövning, ett förfarande som Reimers betonar genererar värderingar och normer.³⁵

---

³¹ Sporre, *Först när vi får ansikten*, s.29.

³² Sporre *Först när vi får ansikten*, s.35, 51. Se Sporre, ”Sverige- en regnbågsnation?” s.179–199 där hon med hjälp av intersektionalitetsbegreppet fortsatt att diskutera olika sociala kategorier och deras samverkan i relation till bland annat mänskliga rättigheter och kunskap.

³³ Sporre, *Först när vi får ansikten*, s.462–477.

³⁴ Reimers, ”En av vår tids martyrer”, s.141.

³⁵ Reimers, ”En av vår tids martyrer”, s.154–158.

Även om Brömssens forskningsmaterial utgörs av intervjuer och inte av text som i föreliggande uppsats är hennes intresse för sociala kategoriers konstruktion och samverkan något som denna uppsats och hennes studie har gemensamt. Brömssen gör en tvärvetenskaplig studie inom religionsvetenskap och pedagogik där hon analyserar ”elevers diskursiva konstruktioner av sin egen och andras religion”.³⁶ I sin studie undersöker Brömssen hur elever talar om och förhåller sig till religion, etnicitet och mångkulturalitet. När det kommer till religion och genusordningar framhåller Brömssen att de elever med muslimsk kulturbakgrund som hon intervjuar tvingas att konstruera sig själva och sin egen självförståelse utifrån orientaliska diskurser i det svenska samhället. Diskurser vilka Brömssen menar utmärks av fokus på kvinnans underordning i samband med islam. Brömssen framhåller även att tal om religion sammankopplat med patriarkala konstruktioner är ett fenomen som återkommer i intervjuerna, vilket gör att även kön och genus utgör en viktig kategori i hennes undersökning även om Brömssen främst intresserar sig för kategorin etnicitet.³⁷

Denna genomgång av tidigare studier inom forskningsfältet åtföljs av en analys av tidskriften *Korsväg* för att, liksom i de nämnda studierna ovan, belysa och analysera konstruktioner av sociala kategorier och dess roll i skapande av normer.

---

³⁶ Brömssen, *Tolkningar, förhandlingar och tystnader*, s.2.

³⁷ Brömssen, *Tolkningar, förhandlingar och tystnader*, s.320–322.

2.0 Analys: kategoriseringar relaterade till genus

Uppsatsens analysdel utgörs av en granskning av tidskriftens subjektförståelse där fokus ligger på diskursens gestaltning och konstruktion av sociala kategorier kopplade till genus. Hur konstrueras femininitet och maskulinitet? Vilka nodalpunkter, element och kännetecken går att koppla till de olika kategorierna? I analysen ställs frågan om det går att finna en för tidskriften normativ genusordning och om det går att finna tecken på subversiva konstruktioner av genus vilka bryter mot den normativa ordningen. Till en början analyserades kategorierna var för sig för att sedan sättas i relation till och jämföras med varandra. Analysen är uppdelad efter texttyp på så sätt att samma typer texter analyseras i respektive genuskategori för att sedan kunna jämföras med varandra.

Genus är den sociala kategori som är tydligast närvarande i tidskriftens olika texter. Människor kategoriseras som antingen man eller kvinna, nästan uteslutande genom pronomina ”han” eller ”hon”.³⁸ Icke-binära transpersoner omnämns vid ett tillfälle i materialet medan transpersoner som definierar sig enligt tvåkönsnormen kommer till tals eller omskrivs tre gånger.³⁹ Men vad betyder det att tillhöra någon av kategorierna ”kvinna” eller ”man” i tidskriften? Vilka kännetecken och attribut tillskrivs de olika genuskategorierna?

---

³⁸ Jag kan självfallet inte läsa mig till könsidentiteterna hos de människor som omskrivs i tidskriften när det inte uttryckligen står skrivet vad personen själv identifierar sig som. Jag kan heller inte läsa mig till om det är en cis- eller transperson som omnämns om denna information inte återfinns i texten. Det som är underlag till kategorisering är hur diskursen könar dessa människor och beskriver dessa som ”han” och ”hon”. Där läser jag dessa som man eller kvinna och sorterar dessa i respektive kategori. Som jag tydliggör under rubriken sociala kategorier intresserar jag mig för socialt/kulturellt genus och hur diskursen producerar detta. De omskrivna människornas könsidentitet är således inte i fokus. Promenet ”hen” används för övrigt sammanlagt 14 gånger i materialet. Oftast i meningar där könandet av en person inte ses som relevant se t.ex. 2014:1 s.50 ” om ett brotts begås av en bosättare döms hen enligt civil israelisk lag” eller 2016:2 s.65 ” Under den stora fastemånaden Ramadan kan man bara bjuda en muslimsk vän på mat före gryningen eller efter solens nedgång då hen fastar hela dagen”.

³⁹ Se *Korsväg* 2014:3 s.10,18, 24 (sistnämnda text är enda gången då en person som själv definierar sig som transperson står som författare) samt 2017:3 s.40. Som det framkommer i uppsatsens inledningskapitel avgränsas diskursanalysen till att behandla sociala kategorier kopplade till genus i form av en analys av konstruktionen av ”kvinna” respektive ”man”. I uppsatsen kommer därför inte vidare aktualiseras representation och konstruktion av den sociala kategori som utgörs av personer som på olika sätt definierar sig bortom tvåkönsnormen. Transpersoner som definierar sig enligt tvåkönsnormen kommer inte heller att i uppsatsen agera analyskategori.

2.1 Kännetecknen kopplad till kategorin ”kvinna”

Analysen av tidskriften visar på att kategorin kvinna har ett flertal kännetecken kopplade till sig. Bland dessa utmärks nodalpunkter kopplade till närhet till känslor, kroppslighet, sensibilitet och det går även att finna element relaterade till hjälpande, relationalitet och moderskap. Låt oss titta på hur detta tar sig uttryck.

2.1.1 Den personliga berättelsen

I tidskriften är den personliga berättelsen; delande av erfarenheter, känslor och händelser i sitt liv en ofta återkommande tematik för reportage. I de studerade utgåvorna av tidningen förekommer i denna typ av text 22 personer vilka omskrivs som kvinna och könas som ”hon”.⁴⁰ I dessa personliga berättelser omskrivs kvinnorna ofta i relation till känslor eller känslouttryck. Tydliga exempel på detta är reportaget om Helena Lindroos, som jobbar för ensamkommande barns rätt att få asyl, ett annat är intervjun med syster Lena, Hanna och Inger vid Klaradals kloster:

”Trots att Helena Lindroos, initiativtagare till rörelsen ” Vi står inte ut” fått frågan otaliga gånger sen starten för ett år sen blir hon märkbart berörd. Tårarna kommer i ögonen när hon berättar om alla dessa ensamkommande unga [...].”⁴¹

”Med vacker stämsång tar systrarna farväl av oss, med att sjunga Magnificat, Marias lovsång. De sjunger innerligt, orden kan de utantill och lovsången blir till en bön som kommer direkt från hjärtat.”⁴²

Ytterligare exempel på denna typ av konstruktion där känslouttryck är återkommande i beskrivningen av kvinnor är följande citat. Det första är från ett reportage som utgörs av ett samtal mellan prästen Birgitta Westlin och skådespelaren Suzanne Rangstedt om berättande och berättelser. Det andra är från en text ur samma nummer vilken utgörs av ett besök hos samtalsgruppen Abrahams döttrar, en religionsdialoggrupp där kvinnor från de abrahamitiska religionerna möts för att tala om och dela tro.

---

⁴⁰ 2014:1 s.50, 2014:2 s.18, s.25, 2014:3 ss.28,40, 2015:1 s.8, 2015:2, s.18, 2015:3 s.58, 2016:1 s.48, 2016:2 s.38, 2016:3 ss.4,10,26,58, 2017:1 s.20, 2017:2 s.17, 2017:3 s.20, 2017:4 ss.33,42,56,66,70. Vad som konstituerar vad som i uppsatsen omnämns som en personlig berättelse är en text där en individ berättar om sig själv och sitt eget liv, där den personliga berättelsen är i fokus och inte ett kunskapsområde, yrke eller reflektion om något som inte utgår från den personliga upplevelsen. Bland dessa 17 berättelser förekommer vid några tillfällen kvinnor som beskrivs utifrån sin yrkestitel som forskare eller expert men även i dessa texter återfinns ett fokus på det levda livet snarare än det ämne eller område som respektive kvinna är förkovrad i.

⁴¹ Ur intervju med Helena Lindroos som jobbar för ensamkommande barns rätt till asyl, *Korsväg* 2017:3, s.20.

⁴² Ur intervju om klosterlivet med syster Lena, Hanna och Inger vid Klaradals kloster, *Korsväg* 2017:4, s.53.

Det tredje är hämtat ur ett reportage om tre unga tjejer som är aktiva i Göteborgs interreligiösa center vilkas samtal bland annat handlar deras erfarenhet av centrets ungdomsgrupp.

” Birgitta Westlin kommer vandrande längs Allmänna vägen. Hennes långa röda hår är gnistrar i solen. Hon är precis i tid till mötet och klockan är en minut över 9 när vi rycker i dörren på Kafé Zenit. Låst!

- Men visst öppnar de nio? Jo det står ju här, säger Birgitta lite oroligt.

Precis då korsar en kvinna med mörkt hår och bruna ögon gatan. Av Birgittas ansiktsuttryck att döma är det den vi väntar på – majornabon Suzanne Rangstedt. De omfamnar varandra hjärtligt och i samma stund hörs rasslet av nycklar i kafédörren. [...] – Att enbart hålla sig till sanningen kan vara så tråkigt, säger hon sen och de båda skrattar hjärtligt [...].”⁴³

”Under fnitter och småprat plockar alla till sig av fiket och snart sitter samlade runt ett stort bord.”⁴⁴

”Tre tjejkompisar som hälsar på varandra med kramar och slår sig ner för att fika tillsammans. Mycket prat och skratt, lite flams men en hel del allvar. [...] Deras skratt värmer när fotografen Kristin och jag åter är ute på gatan i den våtkalla februarikvällen.”⁴⁵

Gemensamt för dessa texter är ett återkommande fokus på kvinnans/kvinnornas kroppslighet, antingen genom beskrivning av deras yttre som i beskrivningen av Birgitta Westlin och Suzanne Rangstedt eller genom nodalpunkter relaterade till skratt, kramar, hjärtlighet, tårar och förmågan att bli berörd och ledsen. Ett återkommande tema i dessa typer av texter är användandet av beskrivningar som knyter an till kvinnans känsloliv på olika sätt där hennes skratt, fnitter och flams beskrivs. Denna typ av beskrivning av kvinnor används som ovan citat både när det gäller kvinnor i medelåldern likväl som tonåringar. Att kvinnor delar med sig av personliga tankar och erfarenheter i text där de beskrivs utifrån känsloläge och fysiskhet/kroppslighet i form av kramar, skratt eller gråt är ett återkommande drag i tidskriften skildring av kvinnor. De texter som citerats ovan räknas alla inom kategorin personlig berättelse. Det går dock att se liknande nodalpunkter gällande konstruktioner av kvinnor i texter där de uttalar sig i egenskap av att vara verksam inom ett visst yrke eller om en sakfråga.

---

⁴³ Ur intervju med prästen Birgitta Westlin och skådespelaren Suzanne Rangstedt om berättande och berättelser. *Korsväg*, 2014:2, s.18.

⁴⁴ Ur reportage om samtalsgruppen Abrahams döttrar, en religionsdialoggrupp där kvinnor från de abrahamitiska religionerna möts för att tala om och dela tro, *Korsväg*, 2014:2, s.26.

⁴⁵ Ur reportage om tre unga tjejer som är aktiva i Göteborgs interreligiösa center, *Korsväg*, 2015:1, s.8,13.

Ytterligare något som även framstår som kännetecken för kvinnor som social kategori inom denna texttyp är deras relationalitet och viljan att hjälpa andra människor. Kvinnor beskrivs vid ett flertal tillfällen som stående i relation till sina eller andras barn och beskrivs även som ett subjekt som hjälper andra. I materialet framkommer vid upprepade tillfällen beskrivningar av kvinnor som mammor, antingen till sina faktiska barn eller som en bild för att visa på hur de står i relation till de som de hjälper ⁴⁶:

” Att lilla Winny skulle döpas var redan bestämt när mamma Anneli Ljung fick en dopinbjudan med posten.”⁴⁷

”Strax före födseln av sitt tredje barn fick Marina Kogler ett svårt besked: aggressiv cancer som redan spritt sig [...] Marina har nyss hämtat yngsta dottern Moa på skolan, terminen har just börjat.”⁴⁸

” Just nu har man kontrakt med 106 kvinnor, som handplockats i lokalsamhället för att fungera som hälsovårdsarbetare, socialarbetare och extramammor åt sina medsystor.”⁴⁹

”Många gånger är soldaterna unga män, och de här kvinnorna kan gå in i en slags modersroll och ge soldaterna råd i konflikter.”⁵⁰

I de tre sista citaten ovan relateras inte bara ”kvinna” till ”mamma” utan kopplas även samman med att vara den som hjälper andra. Att vara mamma är inte endast att faktiskt ha egna barn utan bär på konnotationer av att finnas där för andra människor. Att gå in i en modersroll, att vara mamma eller extramamma är i denna förståelse synonymt med att ge råd, stötta och hjälpa både barn och vuxna. Förståelsen av kvinna som tätt sammanbundet med barn kommer även till uttryck i beskrivningar av kvinnors yrkesutövande, både i och utanför kyrkan, då det ofta är barn som utgör målgruppen för kvinnors arbete.⁵¹

---

⁴⁶ I *Korsväg* 2017:4 är temat för numret familj. I detta intervjuas bland annat kvinnor i egenskap av att vara mammor i olika familjekonstellationer. Även om det i tre fall finns en pappa med i bilden är det mamman som står i fokus i frågor kring familj och barn. Se till exempel intervjun med familjen Carlstein där mamma Regina är den som svarar på de flesta frågor (2017:4, s.56–60) eller den text av Inger och Jan Hallén som handlar om hur de gick till när de adopterade sina två barn där Inger utgör ”jaget” i berättelsen (2017:4, s.42–45).

⁴⁷ Ur intervju med Anneli Ljung om sitt barns dop, *Korsväg*, 2016:4, s.18.

⁴⁸ Ur intervju med Marina Kogler om hennes kamp mot cancer, *Korsväg*, 2016:2, s.26.

⁴⁹ Ur artikeln ”Mentormamma som får barn att fylla fem” som handlar om sjuksköterskan Gladys Nomvuyo Macaba arbete i kåkstäderna runt Kapstaden, *Korsväg*, 2015:4, s.62.

⁵⁰ Ur artikeln ”Kyrkans roll är att vara hoppets röst” om relationen kyrkan och politik, *Korsväg*, 2015:1, s.53.

⁵¹ Se till exempel 2017:3 s.20 om Helena Lindroos arbete med ensamkommande flyktingbarn, 2014:4, s.18 om bildpedagogen Birgitta Perssons arbete med för ungdomar med olika former av intellektuella funktionsvaritationer, 2014:4 s.42 om textilkonstnären Berit Hammars arbete med barnen i söndagsskolan i Olsfors samt 2016:4 s.14.

I materialet utkristalliserar sig dock en förståelse av kvinnan som hjälpande utan att nödvändigtvis koppla samman kvinna med moderskap. Gällande frivilligt och ideellt arbete återkommer beskrivningar av kvinnor som ställer upp och hjälper andra på olika sätt: det kan förutom de tre ovan nämnda texterna handla om de kvinnor som bildar Amnesty grupp 256 i Ljungskile för att arbeta med människorättsfrågor, de ideellt engagerade ”damerna” som sköter köket vid soppluncherna i Skällinge församlingshem eller de frivilliga ”damerna” i Kållereds församling som ansvarar för kyrkfikat.⁵²

2.1.2 Den sakkunniga kvinnan

I de artiklar som faller under denna kategori är inte den personliga berättelsen i fokus utan istället handlar texterna om ett ämne eller en fråga som intervjupersonen har tillfrågats om i egenskap av sakkunnig.⁵³ Som exempel på denna typ av text är intervjun med skådespelaren Tove Wiréen som får frågor angående sitt jobb som skådespelare på temat frihet. Även intervjun med läraren och Helsingborgs folkhögskolas rektor Lise-Lotte Wallin som resonerar kring ärkebiskopens roll i Svenska kyrkan och reportaget med präst Helena Högberg Särndahl om liturgi och kyrkans roll i dagens Sverige. Även intervjun med organisten Camilla Voigt och pedagogen och teologen Johanna Olander om deras gemensamma musikprojekt faller in under kategori.

”Vi möts på ett utkylt kafé och Tove Wiréen är som en värmefläkt ned reglaget uppskruvat på max. Hon skrattar stort och fritt, funderar högt i långa tankeslingor och skrapar ner sig i barn- och tonårsminnen om skådespelardrömmarna. [...] säger Tove Wiréen och börjar skamskratta åt sin egen fåfänga.”⁵⁴

”Lise-Lotte Wallin möter upp i korridoren utanför kapellet breder armarna i ett varmt ’hej’.”⁵⁵

”Hon plockar fram dem med kärleksfulla händer [...]”⁵⁶

”De är noga med att betona enkelheten, att det de gjort inte är så stort egentligen [...] Enkla små hits, säger Johanna Olander och skrattar till vid ordets ’hits’.”⁵⁷

---

⁵² Se *Korsväg* 2017:1 s.28, 2016:2 s.8, 66.

⁵³ Till de texter som avhandlas i detta avsnitt räknas inte de i vilka sakkunniga rubriceras som forskare vilkas porträttering behandlas i ett senare avsnitt.

⁵⁴ Ur intervju med skådespelaren Tove Wiréen som angående sitt jobb på temat frihet. *Korsväg*, 2017:1, s.58.

⁵⁵ Ur intervju med Helsingborgs folkhögskolas rektor Lise-Lotte Wallin om kring ärkebiskopens roll i Svenska kyrkan *Korsväg*, 2014:2, s.52.

⁵⁶ Ur reportaget med präst Helena Högberg Särndahl om liturgi och kyrkans roll i Sverige, *Korsväg*, 2016:1, s.52.

⁵⁷ Ur intervjun med organisten Camilla Voigt och pedagogen och teologen Johanna Olander om deras gemensamma musikprojekt, *Korsväg* 2015:3, s.10.

Vad som kan utläsas av dessa exempel är att även då kvinnor omnämns och medverkar i tidningen i egenskap av sakkunniga eller då de är tillfrågade att tala om eller resonera kring ett ämne som inte tillhör den personliga sfären är deras kroppslighet närvarande. Kvinnorna skrattar, plockar med kärleksfulla händer, beskrivs genom hänvisningar till känslor, tårar och glädje. Att beskriva deras personlighet, kroppar och känsloliv verkar vara betydande även om ämnet för texterna berör allt från ärkebiskopsrollen, skrivande och tonsättning av nya psalmer till liturgi och frihet inom skådespelaryrket.

Gällande värderingen av det egna arbetet återfinns en likhet mellan texten om skådespelaren Tove Wiréen och de båda kyrkoarbetarna Johanna Olander och Camilla Voigt. De beskrivs vara stolta över sina respektive arbeten men samtidigt understryks nogsamheten att inte ta sig själva på så stort allvar, jämför beskrivningen av Olander och Voigt ” de är noga med att betona enkelheten, att det de gjort inte är så stort egentligen” och skildringen av Wiréen när hon beskriver skådespelaryrket och ” börjar skamskratta åt sin egen fåfänga”.

En text i denna kategori som tydligt bryter mot denna normerande subjektförståelsen är intervjun med är prästen och doktoranden i systematisk teologi vid Åbo Akademi Emma Audas. Texten utgörs till största del av Emmas egna reflektioner och teorier kring sitt forskningsämne, äktenskapsteologi, och det är hennes tankar om ämnet som är fokus för texten inte hennes person eller känsloliv. Texten utgör således ett undantag och brott mot normen kring den sakkunniga kvinnan, konstruktioner som utgör undantag vilka med Judith Butlers terminologi kan kallas subversiva. Dessa subversiva konstruktioner av den sociala kategorin ”kvinna” förekommer även i beskrivningen av vissa av de kvinnliga forskarna eller professorerna vilkas texter analyseras senare i detta avsnitt.⁵⁸

”Samtalet har precis börjat med Emma Audas som är doktorand i systematisk teologi vid Åbo Akademi. Det var i den pastorala verkligheten som Emma Audas, som också är präst i Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland, insåg vikten av att det forskas i kyrkans äktenskapsteologi, och hittade ämnet som hon nu doktorerar i. [...] Det är spännande att höra Emma Audas resonera.”⁵⁹

---

⁵⁸ Även intervjun med skogsvaktaren Johanna Ivarsson om ansvar i skogsbruket, 2017:2, s.28–34, kan sägas bryta mot normerande konstruktion av den sakkunniga kvinnan då det även i denna text likt den om Emma Audas är ämnet för intervjun, hållbart skogsbruk, som är i fokus.

⁵⁹ Ur intervju med prästen och doktoranden i systematisk teologi vid Åbo Akademi Emma Audas, *Korsväg* 2017:4, s.16, 19.

2.1.3 Den kvinnliga forskaren/professorn

I de studerade numren av tidskriften finns fem kvinnor som i denna typ av text rubriceras och omnämns som forskare eller professorer.⁶⁰ Bland de intervjuer av forskare som könas som ”hon” går det att urskilja två läger. Ett där beskrivning av personens känsloliv och personlighet förekommer i texten, det andra där det inte gör det utan ämnet för intervjun och expertisen kring detta står i fokus. I respektive intervju av forskarna Helene Lööw och Eva-Lotta Hulthén återfinns inga beskrivningar av kvinnornas känslor kring sitt arbete utan konstruktionerna av dessa kvinnor utgörs endast begrepp relaterade till meriter. Genom att utelämna nodalpunkter kopplade till känslolivet utgör dessa exempel på subversiva konstruktioner vilka frångår den normativa förståelsen av kategorin ”kvinna”.

”Helene Lööw, född i Ullevalla, är filosofie doktor och disputerade vid Historiska institutionen vid Göteborgs Universitet 1990 med avhandlingen *Hakkorset och Vasakärven – en studie av nationalism i Sverige*. Hon har varit chef för Forum för levande historia, arbetat åt regeringskansliet och statsrådsberedningen, jobbat på centrum för polisforskning och är knuten till historiska institutionen vid Uppsala Universitet. De senaste tre åren har hon varit engagerad i rikspolisstyrelsens EU-projekt, där hon rest runt och studerat händelser med konfrontationer och kravaller i Europa.”⁶¹

”Eva-Lotta Hulthén har flera år forskat och föreläst för att försöka förstå ondskan – alltså krafterna som ligger bakom tortyr och folkmord till vardagsondskan i skolan eller på arbetsplatsen. Nyligen utkom hennes bok *Resan från mörkrets hjärta – om ondskans och godhetens mekanismer*.”⁶²

Vad som dock figurerar i tre resterande intervjuer av Gunilla Krantz, Helena Sköld samt Bodil Jönsson är konstruktioner av dessas person och känsloliv som påminner om de som förekommer i de texter som utgörs av personliga berättelser.

” Trots de svåra ämnena berättar Gunilla med värme och kärlek om Rwanda och om de andra länderna hon jobbat med. [...] Hur har arbetet påverkat dig?”⁶³

” Det märks under vårt samtal att Helen Skölds hjärta ligger åt forskningen.”⁶⁴

”Bodil Jönsson är lättrodd. Säger att hon har en inre glädjegenerator. Behöver inte mycket för att må bra [...].”⁶⁵

---

⁶⁰ *Korsväg*, 2014:1, s.46, 2014:4 s.34, 2015:2 s.18, 2016:3 ss.48, 60. Det figurerar fler kvinnliga forskare och professorer i materialet som helhet, bland annat där dessa själva står som författare till texter till teologiska reflektioner och dylikt. Dessa är dock inte föremål för granskning här då fokus här ligger på reportage och intervjuer.

⁶¹ Ur intervju med filosofiedoktor Helene Lööw om nödvändigheten av dialog, *Korsväg* 2014:2, s.6.

⁶² Ur intervju med forskaren Eva-Lotta Hulthén på temat ondska, *Korsväg* 2014:1, s.46.

⁶³ Ur intervjun med forskare Gunilla Krantz om sorg, *Korsväg* 2016:3, s.53.

⁶⁴ Kommentar av skribenten om evolutionsforskare Helen Skölds tankar om sitt arbete, *Korsväg* 2016:3, s.64.

Citaten ovan visar på att i de texter vari kvinnor intervjuas i egenskap av att vara forskare och därmed tillfrågas om en sakfråga återfinns ett återkommande drag i beskrivningen av dessa där de ställs i relation till känslor och kroppslighet. De skrattar och talar med värme och kärlek, deras arbete ligger nära hjärtat. Gunilla Krantz får till och med frågan om hur hennes arbete har påverkat henne känslomässigt.

Det gemensamma draget för de tre typer av texter som analyserats, den personliga berättelsen, texter i vilka sakkunniga figurerar samt intervjuer med forskare eller professorer, är att de alla använder liknande nodalpunkter och kännetecken för att konstruera och skildra de olika kvinnorna. Kännetecken för beskrivningen av den sociala kategorin kvinna är känslsamhet med nära till skratt, gråt, förmåga att bli berörd, hjärtlighet. Att göra något kärleksfullt vare sig det är att tala om sitt ämne eller att lyfta upp ett liturgiskt plagg. Kvinnor konstrueras i tidskriften som människor som har närhet till sina känslor och därtill inte har svårt att visa dem. Även om detta för tidskriften typiska kännetecken är mer frekvent i vissa typer av texter, den personliga berättelsen, går det att se att oavsett texttyp och ämne är kvinnan som kroppslig, sinnlig och känslsam ett återkommande drag. Den subversitet som går att finna i konstruktionen av den sociala kategorin kvinna är bland de texter där nodalpunkter kopplade till endast intellekt, meriter och kunskap står i fokus som hos Emma Audas, Helene Lööv och Eva-Lotta Hulthén.⁶⁶

---

⁶⁵ Beskrivning av professor emerita vid Lunds tekniska högskola Bodil Jönsson, *Korsväg* 2015:2, s.18.

⁶⁶ Gällande tidskriftens fokus på kvinnors närhet till sina känslor och villighet att tala om dessa kan *Korsväg* 2016:3 vara ett gott exempel. Detta nummer har temat "Döden och livet" och tar upp ämnen som förlust, sorg, och saknad. Genomgående i numret är det kvinnor som intervjuas och skriver utifrån detta tema. Endast en man intervjuas i detta nummer och då i egenskap av sitt yrke som begravningsentreprenör. Resterande sidor fylls av kvinnor som bland annat beskriver saknad över en förlorad närstående, s.8, det känslomässigt utmanande arbetet som diakon i sjukhuskyrkan s.16, kampen mot cancer s.26 och resonemang om död och sorg s.58. Intressant att notera är att redaktören i introet i detta nummer skriver; "När detta nummer av *Korsväg* började ta form insåg jag att de flesta intervjuade och fotograferade var kvinnor. En tillfällighet? Kanske inte. Flera forskningsstudier visar att män generellt har svårare att prata om sin egen och andras död än kvinnor. Den manliga oviljan att visa sig svag inför andra verkar hålla i även inför döden, och kan många gånger leda till isolering och depression.", *Korsväg* 2016:3, s.2. Det faktum att tidningens innehåll kom att se ut så kommenteras eller problematiseras sedan inte mer. Att man genom att skriva på detta viset reproducerar tanken på att tala om sina känslor som omanligt och svagt, något typiskt kvinnligt, verkar inte bekomma skribenten.

2.1.4 Recensioner

I läsningen av tidskriften är det således nodalpunkter och element kopplade till kroppslighet, känsloliv, sensibilitet samt moderskap och hjälpande som utgör diskursens normativa förståelse av ”kvinna”. Detta kommer, som ovan nämnt, till uttryck i alla olika typer av texter som figurerar i tidningen. Vid analysen av materialet är det dock en del av tidningen vars diskurs står ut med sin konsolidering och konformism gällande konstruktion av den sociala kategorin ”kvinna”, nämligen recensionerna.

Korsväg recenserar i varje nummer en rad böcker som alla på ett eller annat sätt härrör teologi, kyrka, samhälle, tro och liv. 23 av 81 böcker vilka recenseras i materialet är böcker som skrivits av kvinnor. Bland dessa 23 räknas böcker där kvinnor står som ensamma författare samt där de är medförfattare. Typiskt för dessa recensioner, oavsett vilken typ av bok som recenseras, är hur författarnas sensibilitet, förmåga att beröra och förmedla känslor löper som en röd tråd. Böcker skrivna av kvinnor berör, griper tag och är varsamt och ödmjukt skrivna och ofta personliga. Genom att se vad som så tydligt kännetecknar den sociala kategorin kvinna i recensionerna ges ett utsnitt på vad som blir kännetecknande för materialet som helhet där skillnaden är att recensionerna står utan subversiva konstruktioner helt och hållet. Här återfinns nodalpunkter så som *berörande*, *personligt* och *ömsinhet/varsamhet*.⁶⁷

”Boken är berörande och gripande.”⁶⁸

” Camnerins personliga berättelse fastnar inte i det privata. Det blir något annat och något mer [...]”⁶⁹

”Varsamt, varsamt beskriver hon livsöden men väjer inte för det smärtsamma [...] Dejke är fascinerad av deras drivkraft, ömsint beskriver hon [...]”⁷⁰

”Hon delar med sig av sin egen mognadsresa på ett personligt sätt som är ovanligt för den här typen av litteratur.”⁷¹

---

⁶⁷ För fler exempel på recensioner med nodalpunkter kopplade till ”ömsinhet/varsamhet” se 2014:1, s.61, 2016:1 s.68, ”personligt” se 2017:2, s.69, ”berörande” se 2017:3, s.70 samt 2017:2, s.71.

⁶⁸ Ur recension av Camilla Lifs bok *Vad vill du mig idag?*, *Korsväg* 2015:4, s.70.

⁶⁹ Ur recension av Sofia Camnerins bok *När livet stramas åt skärps blicken*, *Korsväg* 2016:2, s.70.

⁷⁰ Ur recension av Inger Dejkes bok *Kvinnor på jorden*, *Korsväg* 2016:4, s.62.

⁷¹ Ur recension av Josefine Arenius bok *När du leder*, *Korsväg* 2017:2, s.69.

2.1.5 Den sociala kategorin "kvinna": en sammanfattning

Vid en läsning av materialet står det således klart att det finns ett flertal återkommande kännetecken för den sociala kategorin "kvinna". Det kan sägas vara just kännetecken, eller nodalpunkter, då de som visat återkommer så pass ofta oavsett texttyp. Jag kan därför säga att kvinnor beskrivs med hänvisning till sin egen sensibilitet, kroppslighet, relationalitet och till viss del även moderskap, barn och hjälpande. Genom att analysera det givna materialet har det uppenbarats att den sociala kategorin "kvinna" artikulariseras genom en rad element där vissa framstår som nodalpunkter och är därför avgörande i förståelsen av vad det är att vara kvinna.

Begrepp som har att göra med kroppslighet och känsloliv såsom "hjärtligt", "berörd", "skratt", "gråt" "kärleksfullt" utgör nodalpunkter. Begrepp relaterade till att hjälpa; "frivilligt arbete", "ideell", "ansvar" samt till faktiskt och bildligt moderskap "barn", "mamma", "extramamma", "modersroll" är element som också spelar en viktig roll i förståelsen vad som kännetecknar den sociala kategorin "kvinna". Det förekommer ett fåtal brott mot eller subversiva konstruktioner av dessa kännetecken vilka finns i texterna om Emma Audas, Helene Lööv samt Eva-Lotta Hulthén. I dessa bryts den normerande synen på "kvinna" genom att meriter och kunskap är i fokus. I materialet kan det alltså sägas återfinnas en konstruktion av kategorin "kvinna" vilken kan kallas hegemonisk men några enstaka brott där en annan typ av kvinna och femininitet träder fram.

2.2 Kännetecknen kopplade till kategorin ”man”

I detta avsnitt vänds fokus mot den sociala kategorin ”man” vars nodalpunkter och kännetecknen ska identifieras. I analysen av materialet framträder en konstruktion av den sociala kategorin ”man” som ofta kännetecknas av kompetens och reflektion. Det går även att urskilja hur män ofta ställs i relation till en sakfråga eller ämne snarare än till andra människor. Vad som till en början även kan sägas är att de tillfällen med personliga delanden är i minoritet i relation till antalet texter där män intervjuas i egenskap av sakkunnig, yrkesutövande eller expert. Materialet visar på multipla maskuliniteter och hur nodalpunkter kan kombineras på olika sätt för att skapa en bredd i konstruktionen av denna sociala kategori.⁷²

2.2.1 Den personliga berättelsen

Det återfinns en skillnad sedd till antalet personliga delanden av ”män” (16) i jämförelse med dem som finns i den sociala kategorin ”kvinna” (22) och 6 av de 16 personliga berättelserna givna av män är koncentrerade till ett nummer. Detta nummer, 2014:3, har temat ”Kyrkan under regnbågen” och de män som delar med sig av erfarenhet, liv och känslor är intervjuade i egenskap av att vara bi- eller homosexuella och troende. Detta fenomen behandlas senare i detta avsnitt men det är dock värt att redan nu notera att nästan hälften av de personliga berättelserna där män delar med sig av sig själva och sitt liv är koncentrerade till ett nummer och vad som kan förstås som en särskild grupp män.

När män delger personliga erfarenheter och berättar om sitt liv förekommer vid ett flertal tillfällen beskrivningar av känslouttryck och människans känsloliv. I denna typ av text är sensibilitet en del av konstruktionen av kategorin man, vilket inte kommer att visa sig vara genomgående för diskursen som helhet. Följande citat visar på några av de gånger när män delar med sig av sitt liv och där beskrivningen av dessa präglas av känslor, kroppslighet och sensibilitet; de har varma blickar, skrattar, är lyriska och lågmälda och talar med glädjefylld blick.

---

⁷² Texter med personliga berättelser där subjektet könas som ”han” 16 stycken: 2014:1, ss. 28,38, 2014:3 s.16,21,29,36,42,44, 2014:4 s.30, 2015:2 s.8,37, 2016:4, s.22, 2017:1, s.32, 2017:2 s.22, 2017:4, s.33,56. Texter där män intervjuas i egenskap av sakkunniga eller yrkesutövande 35 stycken: 2014:1 s.14,36,53,56, 2014:2 s.22,30, 2014:3 s.14,35, 2015:1 s.18,24,26,37,40,46, 2015:2 s.14,42,58, 2015:3 s.18,40,46, 2015:4 s.32,38,60, 2016:1 s.6,18,54, 2016:2 s.20,60, 2016:3 s.32, 2016:4 s.26, 2017:1 s.10,43, 2017:2 ss.10,52, 2017:4, s.38.

”Allt fokus på en man längst framme på podiet, hans varma bruna blick ser på oss. Han talar om kärleken som kan övervinna ondskan.”⁷³

”Det lyser av glädje över David Kenvyn när han talar om sitt engagemang för kyrkan och ceremonierna [...] David, med sin lite lågmälda framtoning och intressanta livshistoria, visar sig vara bibliotekarie [...] David blir nästan lyrisk när han berättar om ceremonierna kring påsk.”⁷⁴

”Jag blev frälst, säger han, och glädjen lyser i hans ögon. [...] – Vi träffades här på Second chance, när hon jobbade här, säger han och glädjen lyser åter i ögonen.”⁷⁵

Citaten ovan är exempel på materialets konstruktion av den sociala kategorin ”man” innehåller kännetecken kopplade till känslouttryck och sensibilitet. I materialet som helhet återfinns 16 texter och 6 av dessa är som ovan konstaterat koncentrerade till ett nummer och till vad som kan ses som en grupp av män, homo- och bisexuella män. I dessa artiklar finns kännetecken och nodalpunkter som bryter mot den för diskursen normativa konstruktionen av vad och hur en man är. Efter en läsning av dessa artiklar är det möjligt att konstatera två saker. Dels att det rent proportionellt är många, nästan hälften, av männen som i materialet delar med sig av att liv och sina erfarenheter utgörs av homo- och bisexuella män. Dels att det språkbruk som används i konstruktion av män som delar med sig av personliga berättelser påminner snarare om materialets genuskonstruktion av ”kvinna” än av ”man”. Nedan ges exempel på detta.⁷⁶

”Egentligen har Cedric bråttom denna förmiddag då vi samtalar, men han gläds åt att få berätta för oss, så tiden rinner iväg. Han är, liksom kollegan Kelvin, ivrig och hängiven. De känner båda att de har en viktig historia att berätta, att de spelar roll att de delar med sig.”⁷⁷

---

⁷³ Ur text om Emerich Roth som överlevde förintelsen, *Korsväg* 2014:1, s.40.

⁷⁴ Ur intervju med David Kenvyn om hans engagemang i S:t Mary's Cathedral i Glasgow, *Korsväg* 2014:4, s.60–62.

⁷⁵ Ur intervju med Christian Bergström som berättar om sin väg från missbruket, *Korsväg* 2017:1 s.34.

⁷⁶ Se 2014:3 s.16–20, 21–23, 26–31, 36–37, 42–43, 44 för de tillfällen där homo- och bisexuella män delar med sig av egna erfarenheter och tankar. I jämförelse finner vi två kvinnor där Anne Johannesson berättar om sitt liv som lesbisk och Lina Andersson om hur det är att leva som en ung kvinna som har en flickvän, se s.38 och s.40. De kännetecken och nodalpunkter som går att finna för hbtq-personer som social kategori i allmänhet är kopplade till underordning, utanförskap, utsatthet, osynliggörande, brottning, debatt, tanken på dessa som en ”fråga” som upprör, diskuteras och skapar debatt. Detta går att se i materialet som helhet, se till exempel 2014:2, s.5,23, 2014:3 s.2,4,5,9,14,16,20,21,24,26,28,29,34,35,38,40,51,52,54,56,60, 2014:4 s.5, 2015:1 s.28, 53, 2016:1 s.38, 2017:1 s.18, 2017:3 s.40–45. Samtidigt går det även att se att ”hbtq-frågan” inte är särskilt närvarande i materialet förutom i just temanumret ”Kyrkan under regnbågen” 2014:3.

⁷⁷ Ur intervju med prästen Cedric Blakely, präst i St. Mary's Cathedral i Glasgow, *Korsväg* 2014:3, s. 21–23.

”Alan är en lågmäld, försynt man med en bakgrund i romersk-katolska världen. [...] – Jag kände mig oerhört omskakad och helad, bekräftad. Jag grät.”⁷⁸

”Du kanske vill att jag ska säga att det har varit problem, men det är en solskenshistoria från början till slut! Curt Solskär berättar med ett leende att det är tack vare kyrkan, och speciellt Brämaregårdens kyrka i Göteborg, som han har fått ihop det till slut. [...] – Jag var väldigt kristen när jag växte upp! Väldigt kristen, säger Curt Solskär och skrattar.”⁷⁹

Genomgående i dessa citat, i förlängningen artiklar, är att de män som intervjuats beskrivs med känsloliv, känslouttryck och sensibilitet i fokus. De konstrueras till exempel genom fokus på hur de är ivriga, glada, hängivna, skrattar och ler, även lågmälda och försynta. Men de berättar också om sina liv som kantats av rädsla, hemligheter och utanförskap. Denna sensibilitet och fokus på känslor förknippade med minnen och upplevelser är något som utgör kännetecknen för diskursens konstruktion av den sociala kategorin ”kvinna” oavsett texttyp, i konstruktionen av ”män” återfinns dessa kännetecknen nästan uteslutande i en typ av text vilka utgörs av personliga berättelser. I de personliga delandena finns således subversiva konstruktioner och omförhandling av den för materialet normativa konstruktionen av ”man” på så sätt att sensibilitet och känslouttryck står i fokus gällande hur männen konstrueras. Denna konstruktion av genus förekommer endast vid ett fåtal andra tillfällen i tidskriftens förståelse av vad det är att vara man.⁸⁰

---

⁷⁸ Ur intervju med Alan McManus som är aktiv i församlingen St. Mary’s Cathedral i Glasgow, *Korsväg* 2014:3 s.36.

⁷⁹ Ur intervju med Curt Solskär om hur det är att vara hbtq och kristen, *Korsväg* 2014:3 s.44.

⁸⁰ Se förutom resterande artiklar med män som delar med sig av sina personliga berättelser nämnda ovan artikeln om Gerold Persson i 2017:2 s.22–26 samt recensionerna av Jostein Örums bok *Kärleksärr* i 2016:1 s.69 och 2017:4, s.75 för den om Patrik Hagmans bok *Sorgens gåva är en vidgad blick*. Dessa tre texter kommer att behandlas längre fram i analysen som tillfällen där diskursens förståelse av den sociala kategorin ”man” omförhandlas och andra kännetecknen och nodalpunkter blir gällande.

2.2.2 Den sakkunnige mannen

Vid en analys av de texter i vilka män intervjuas eller skrivs om i egenskap av sakkunniga eller yrkesutövare visar det sig att det inte förekommer några konstruktioner av den sociala kategorin ”man” kopplat till känsloliv eller sensibilitet. I texter där män intervjuas om ett ämne eller sakfråga är det snarare deras kompetens och meriter som ligger i fokus. Männena blir beskrivna och definierade utifrån det ämne eller yrke som är ämnet för intervjun och det är deras tankegodt som står som kännetecknet för konstruktionen av dessa. I denna typ av text utträas en konstruktion med nodalpunkter som härrör från ett historiskt sett maskulint område där intellekt, kunskap och meriter står i centrum. Några exempel på dessa typer av texter är följande.⁸¹

”Gert Gelotte är en av veteranerna på Göteborgs-Posten. Han har jobbat där i 40 år, kom dit som praktikant från journalishögskolan och blev kvar.”⁸²

”Vem är då denne Per Svensson som gett sig i kast med att förstå och förklara Martin Luther för oss? Han är journalist och författare, har varit chefredaktör för Kvällsposten och kulturchef på Expressen. Sedan 2008 är han senior kolumnist på Sydsvenska Dagbladets kultursida. Flerfaldigt prisbelönad [...] Att Per Svensson började intressera sig för Martin Luther har nog sin grund i förhållningssättet han tillägnat sig som journalist och författare.”⁸³

”Det märks att Mikael Mogren, biskop i Västerås stift, har grubblat mycket över ordet ansvar. Och kallelse. [...] Efter att ha följt Mikael Mogren några år på Facebook och tidigare som skribent i Kyrkans Tidning var det lockande att prata med honom på temat ansvar. Med en bakgrund med teologistudier i Uppsala, Tübingen och Harvard, som resulterat i teologie doktor och filosofie magister. Präst i mer än tjugo år, trots att han ännu inte fyllt femtio. Hunnit med att vara församlingspräst i Södertälje, Hammar, New York och Uppsala. Naturligtvis också lärare, stiftsteolog, författare. Och så samtalsledare under Almedalsveckan i Visby...”⁸⁴

Ett återkommande tema i denna typ av texter som utgörs av artiklar där män intervjuas i egenskap sakkunniga eller yrkeskunniga är att dessa konstrueras genom nodalpunkter kopplade till erfarenhet och kompetens. Citaten ovan visar på att det är männens olika kompetenser och meriter som står i fokus när dessa ska beskrivas.

---

⁸¹ Se även 2015:1 s.40 intervju med rabbinen Peter Borenstein, 2016:2 s.22 för intervju med kocken Richard Halleröd samt 2016:1 s.18 för intervju med författaren Magnus Malm.

⁸² Ur intervju med journalisten Gert Gelotte om satir och yttrandefrihet, *Korsväg* 2015:1 s.26.

⁸³ Ur intervju med författaren Per Svensson om hans bok om Martin Luther, *Korsväg* 2017:1 s.10, 14.

⁸⁴ Ur intervju med Mikael Mogren, biskop i Västerås stift, på temat ansvar, *Korsväg* 2017:2, s.10.

I intervjuer om sakfrågor eller om yrkeskunskap står männens relation till dessa ting som fokus i texterna. Det finns ingen ambition att beskriva männens utseende eller personlighet eller karaktärsdrag på annat vis än att på olika sätt skriva om dennas bedrifter och intellektuella färdigheter.

Bland de studerade utgåvorna av tidskriften återfinns det en text som tydligt bryter mot detta mönster och utgör en subversiv konstruktion av vad det är att vara man. I *Korsväg* 2017:2 intervjuas den markägande bonden och skogsarbetaren Gerold Persson på temat ansvar. I denna text där Gerold Persson berättar om sin relation till skogen ryms andra värden än intellekt och meriter. Gerolds känsloliv och mående får ta plats i artikeln och han pratar med ömhet och kärlek om skogen samtidigt som han beskrivs vara van och skicklig yrkesarbetare.

”Gerold Persson spakar sin så kallade skördare med van hand. [...] Gerold själv har gjort betydligt fler timmar, han har nämligen två skogsmaskiner till. [...] Gerold Persson är en god representant för landets skogsägande bönder [...].”⁸⁵

”Gerold Persson har levt med skogen hela sitt liv. Skogen där han lekte som barn sköter han nu med varsam hand. Så varsamt det går med moderna skogsmaskiner. [...] Jag mådde skit... Skogen är en del av mig, säger han och blickar ut över hygget där spåren efter Gudrun fortfarande syns. [...] - Ja, jag är ju en tänkare, säger han med ett skratt. – Jag skriver dikter då och då när jag vandrar här. Så reciterar han raskt några av dem ur minnet. Han pratar gärna om skogens helande kraft för stressade nutidsmänniskor. – Här kan man finna lugn... [...] Och han talar varmt om Olle Carlsson, prästen i Katarina församling i Stockholm. – Han vågar visa sin sårbarhet, där finns en äkthet och en närvaro som saknas på många andra håll.”⁸⁶

Citaten ovan visar på hur diskursen även bryter mönstret av den enbart intellektuella och kompetenta mannen. Här återfinns en man vars kännetecken inte bara innehåller kompetens eller erfarenhet utan även andra värden såsom känslor, mjukhet och sårbarhet ryms. Då artikeln innefattar även mannens känslomässiga relation till den sak som är ämne för intervjun blir beskrivningen och konstruktionen av mannen annorlunda än vad de blir i resterande texter av detta slag i tidskriften. På så sätt omförhandlas konstruktionen av sociala kategorin man denna texttyp genom att traditionellt feminina värden inkorporeras i genuskonstruktionen. Det är värt att notera att det endast är denna text av sammanlagt 35 texter av detta slag som bryter mot tidskriftens normativa konstruktion av mannen på så sätt att så kallade mjuka värden introduceras i kontrast till den intellektuella och kunniga.

---

⁸⁵ Ur intervju med Gerold Persson, *Korsväg* 2017:2, s.22,24.

⁸⁶ Ur intervju med Gerold Persson, *Korsväg* 2017:2, s.24,26.

2.2.3 Den manliga forskaren/professorn

I de texter där män rubriceras som forskare, professorer eller experter utkristalliseras en intressant skiftning i diskursen. Här är det människans kompetens, intellekt, övertygande och fokuserade sätt som utgör nodalpunkter och kännetecken men det finns även plats för skratt, lättsamhet, förtjusning och andra känslouttryck. Den hittills beskrivna diskursen breddas här allteftersom den sociala kategorin ”man” kommer att konstrueras utifrån både intellekt och känsloliv, där det hittills nästintill uteslutande gått att finna det ena eller det andra. I texter om manliga forskare, professorer eller experter förekommer allt som oftast både intellekt och känsloliv, det är inte antingen eller utan både och. I tidskriften finns sju stycken artiklar i vilka de män som intervjuas innefattar epitetet forskare, professor eller expert. Citaten nedan visar på exempel på mönstret för hur denna grupp av män beskrivs och vilka bidrar till att skifta nodalpunkter i konstruktionen ”man”.⁸⁷

”Professorn i religionshistoria är rakt på sak, [...] Han ser glad ut. Orden kommer snabbt. [...] Stämningen är lättsam. Han har lätt till skratt bakom den korrekta ytan och de gråa hårstråna. Gestikulerar då och då. Det är förmiddag. Och han är grymt fokuserad. [...] Han har ett kreativt och öppet förhållande till religiöst material. Ser det komplexa och hur föreställningarna är insatta i en ständigt pågående process. [...] Han välkomnar och ler stort. [...] Han leder rutinerat upp för trapporna med panel längst väggarna [...]”⁸⁸

”Peter Andiné är rättspsykiater och utreder hur mördare tänkt och funderat [...] Första frågan till denna vänlige, sympatiska man i 50-års åldern är hur han kunnat aktivt välja att jobba med något så tungt, som det han gör! [...] Peter Andiné har även sysslat mycket med forskning, han är också neurobiolog. Han arbetar även vid en centrumbildning vid Göteborgs universitet. [...] – Ja, absolut, absolut! Peter blir intensiv, leende [...] Så enkelt är det egentligen, menar Peter förtjust, och det är aldrig försent!”⁸⁹

” Han slår sig ner i det inte helt pedantiskt hållna arbetsrummet, där hans sandaler ligger urhoppade under skrivbordet och ett par gitarrer och några vinylplattor dekorerar väggarna. [...] Det blev den här boken, Lars Lilliestam och slänger upp ett välanvänt exemplar av boken *Musiken och jag* på skrivbordet. [...] Han vill gärna veta mer och gå in i detalj. Jag har säkert hört den 200 gånger. Men nu får jag gåshud, benen skakar och tårarna börjar stiga i ögonen för att det känns så vackert bara sådär.”⁹⁰

---

⁸⁷ Se *Korsväg* 2014:4 s.30, 2015:2 s.58, 2015:3 ss.18, 40, 2015:4 s.38, 2016:1 s.6 och 2016:2 s.60.

⁸⁸ Ur intervju om mat och gemenskap med professorn i religionshistoria Henrik Bogdan, *Korsväg* 2016:2, s. 60,61.

⁸⁹ Ur intervju av rättspsykiatern Peter Andiné på temat ondska och onda handlingar, *Korsväg* 2015:4, s.38,39, 42,43.

⁹⁰ Ur intervju med musikprofessorn Lars Lilliestam om meningen men musik, *Korsväg* 2015:3, s.20, 23.

2.2.4 Recensioner

Den sista texttypen som analyseras är de recensioner där författarna till de böcker som diskuteras könsas som ”han”. I det studerade materialet utgör recensionerna de typer av texter där diskursen kring män är som mest entydig och distinkt. Här gestaltas den sociala kategorin ”man” på ett otvetydigt sätt med få undantag. Samma företeelse går att finna i recensioner av kvinnliga författare. I de nummer av tidskriften som studerats återfinns 58 stycken av totalt 81 recensioner där böckernas författare är män. Bland dessa räknas de böcker där män står som ensamma författare eller medförfattare. Genomgående för dessa texter är hur de manliga författarna kännetecknas av förmåga att kritiskt granska, ge komplexa bilder av, undervisa om svåra och djuplodade frågor samt utmana och problematisera. Det går att finna nodalpunkter kopplade till *skicklighet*, *undervisande* och *djuplodat/välgjort*.⁹¹

”Fredrik Ivarsson är en oerhört god kontextuell teolog som tolkar bibeltexterna och samtiden med samma skicklighet och djup.”⁹²

”Magnus Malm är en skarpögd iakttagare när han dissekerar trender och stämningar [...]”⁹³

”Svartvik är en veritabel språkonstnär som rör sig obehindrat mellan olika språk, bryter ner språkbarriärer, stannar upp förklarar och går vidare. Svartvik är en pedagog och vägvisare av rang. [...] Svartviks bok väjer inte för tillvarons och teologins komplexitet. Som religionsteolog med djupa insikter om judisk tradition och liv vidgar han vår förståelsehorisont och problematiserar förhållandet mellan det gamla och nya förbundet, mellan GT och NT.”⁹⁴

”Halldorf lyfter fram komplexiteten och motsägelserna hos Petrus, det gör bok intressant också för oss som inte har rötterna inom Pingst.”⁹⁵

I den del av diskursen som utgörs av recensionerna förekommer två undantag till denna konstruktion av den intellektuelle, kapabla, akademiska man som med sin forskning utmanar och upplyser. I dessa recensioner bryts detta mönster och den för diskursen normativa konstruktion av den sociala kategorin ”man” omförhandlas återigen. Här finns således ett exempel på subversiva konstruktioner.

---

⁹¹ För fler exempel på recensioner av manliga författare med nodalpunkter kopplade till ”djuplodat/välgjort” se 2015:3, s.62, 2015:4, s.70, för ”undervisande” se 2016:1, s.68, för ”skicklighet” se 2015:1, s.65, 2015:3, s.65, 2016:2, s.69, 2016:3, s.71, 2016:4, s.63, 2017:4, s.74.

⁹² Ur recension av Fredrik Ivarssons bok *Närvarons sakrament*, *Korsväg* 2015:3 s.65.

⁹³ Ur recension av Magnus Malms bok *Som om Gud inte fanns*, *Korsväg* 2015:3 s.62.

⁹⁴ Ur recension av Jesper Svartviks bok *Förunderligt förtroende*, *Korsväg* 2017:2 s.70.

⁹⁵ Ur recension av Joel Halldorfs bok *Biskop Lewi Pethrus*, *Korsväg*, 2017:4 s.15.

I dessa texter kommer andra värden fram som påminner om dem som finns i recensioner av kvinnliga författare, dels gällande det ämne som författarna skriver om men även hur författarna och dess verk beskrivs av recensenterna. Båda böckerna behandlar ämnet sorg. Författaren Jostein Örum skriver i boken *Kärleksärr* om sorg och om att möta sörjande och i *Sorgens gåva är en vidgad blick* får läsaren ta del av författaren Patrik Hagmans personliga berättelse om att mista sitt barn och sin fru.

”Kärleksärr, synliga och dolda, bär alla som älskat. Samtidigt breder tystnaden ut sig. ’Flykten från smärtan har blivit vår tids folkvandring’, skriver Jostein Örum. Att bygga murar runt sorgen är livsfarligt. Istället uppmuntrar han till samtal, till ’Föreningar för de sörjande’.”⁹⁶

”Boken om sorgens gåva blev ett sätt att bearbeta sorg och förlust, att sätta ord på det som är så svårt att sätta ord på, att ställa de frågor som inte har något svar. Sorgen är helt ordlös, helt utan färg, skriver han. Det är en naken, ärlig och djupt gripande berättelse som möter oss i boken.”⁹⁷

De två citaten ovan bryter mot resterande diskurs då ett språkbruk tillämpas som vanligtvis tillhör diskursens konstruktion och gestaltande av kvinnor. På så sätt bryter dessa två texter på ett tydligt sätt mot resterande delen av diskursen som utgörs av recensionerna.

---

⁹⁶ Ur recension av Jostein Örums bok *Kärleksärr*, *Korsväg* 2016:1 s.69.

⁹⁷ Ur recension av Patrik Hagmans bok *Sorgens gåva är en vidgad blick*, *Korsväg* 2017:4 s.75.

2.2.5 Den sociala kategorin ”man”: en sammanfattning

En genomgång av vad som kännetecknar diskursens konstruktion av den sociala kategorin ”man” visar ett flertal nodalpunkter och kännetecken som diskursen förhandlar och omförhandlar med. I tidskriftens olika typer av texter skiljer sig nodalpunkterna åt och hur dessa kombineras för att konstruera den sociala kategorin man. Generellt kan en säga att de vanligaste elementen kretsar kring intellekt, förnuft och kunnande. Dessa kan sägas utgöra nodalpunkter då de återkommer så många gånger oavsett texttyp. Dessa kännetecken konstruerar diskursens förståelse av denna sociala kategori, en förståelse som dock vid ett flertal tillfällen omförhandlas genom subversiva drag. Männens personliga berättelser utgör som texttyp ett brott mot den normativa konstruktionen där det vid flera tillfällen är känsloliv och känslouttryck som utgör nodalpunkter. I dessa texter figurerar en typ av ”man”. Bland dessa går att urskilja en tydlig närvaro av homo- och bisexuella män som delar med sig av sitt liv och sina tankar, 6 av 16 personliga berättelser tillhör denna så kallade ”subgrupp”, där konstruktionen kännetecknas av sensibilitet och känslouttryck. Denna konstruktion är dock som konstaterat inte normativ för materialet som helhet.

I materialet framkommer även en kombination av kännetecken i de texter där manliga professorer eller forskare beskrivs och gestaltas, där både intellektet och känsloliv utgör element som konstruerar förståelsen av den sociala kategorin ”man”. Här förekommer en annan typ av ”man”. Den för diskursen tydligaste omförhandlingen av den sociala kategorin ”man” sker när det inom en texttyp framkommer ett brott vilket gör att nodalpunkterna omförhandlas. Se till exempel artikeln om Gerold Persson där traditionellt feminina värden som mjukhet, sårbarhet och varsamhet bryter den sak- eller yrkeskunniga mannens kännetecken där erfarenhet, förnuft och kompetens utgör nodalpunkter eller de recensioner av författarnas Jostein Örum och Patrik Hagmans böcker där sensibilitet på olika sätt är centralt. Språkbruket i dessa tre exempel påminner om diskursens sätt att konstruera och gestalta kvinnor. Således finns tydliga kännetecken kopplade till den sociala kategorin man men även tydliga undantag och brott mot dessa. Det kan därför sägas att flera olika typer av förståelser av vad det innebär att vara man samexisterar i tidskriften.

2.3 Jämförelse av kategorierna ”kvinna” och ”man”

Efter att ha analyserat materialet angående å ena sidan kategorin ”kvinna” och å andra sidan kategorin ”man” är det nu dags för att se hur dessa står i relation till varandra. I teorikapitlet ovan fastställs att artikuleringarna, kategorierna ”man” och ”kvinna”, måste sättas i relation till andra ord för att ges mening. Hur diskursen gör detta har visats ovan. I detta avsnitt ställs kategorierna i sig i relation till varandra för att kunna jämföras. Avsnittet söker följaktligen att dra slutsatser angående diskursens genuskonstruktion, vad innebär det att vara ”kvinna” respektive ”man”?

I det genomgångna materialet framkommer till största del skillnader i konstruktionen och förståelsen av de två sociala kategorierna men det går även att finna likheter. Det innebär till stor del olika saker att könas som man respektive kvinna och i diskursen medföljer en rad nodalpunkter och element kopplat till de olika kategorierna vilka ofta skiljer sig åt. Redan nu kan noteras att när diskursen förhandlar vad som kännetecknar respektive social kategori återfinns i kategorin ”man” en större spännvidd med fler olika ”roller” att inta än vad som finns i kategorin ”kvinna” som på så sätt är snävare. Det kan även noteras att de kännetecken som är kopplade till de olika sociala kategorierna på flera sätt följer vad som i uppsatsen förstås som en traditionell syn på kön och således även på vad som förknippas med ”man” respektive ”kvinna”. Låt oss titta på hur.

I analysen av diskursens konstruktion av kategorin ”kvinna” förekommer nodalpunkter kopplade till kroppslighet och sensibilitet samt element kopplade till moderskap och hjälpande. Relationalitet är något som premieras i konstruktionen av ”kvinna”, denna ställs i relation till egna eller andras barn samt relation till de som de på olika vis hjälper. En kvinna förstås i diskursen som någon som ”finns där” för andra på olika sätt, se exempel i citaten på s.27–28. Emotioner och sensibilitet utgör nodalpunkter i konstruktionen kvinna, vilket är genomgående i alla de olika typer av texter som förekommer i materialet. Analysen har visat att oavsett texttyp, den personliga berättelsen, intervju med sak- eller yrkeskunniga, intervju med professorer/forskare eller recension, återkommer samma typ av nodalpunkter och element vilka kan knytas till närhet till känslor, relationalitet och kroppslighet. I materialet finns även tillfällen där element bryter mot den i diskursen normerande förståelsen av vad det är att vara kvinna, vilka brott förstås som subversiva konstruktioner. Dessa undantag är inte många men återfinns i tre texter i vilka doktoranden i systematisk teologi Emma Audas samt filosofie doktor Helene Lööv och forskaren Eva-Lotta Hulthén intervjuas.

I dessa texter utgörs genuskonstruktionen av nodalpunkter relaterade till meriter och kunskap, beskrivningar av person och personlighet där känslouttryck och uttryck för sensibilitet lyser med sin frånvaro. Dessa element kopplade till erfarenhet, intellekt och kunskap vilka bryter mot den normerande bilden kan inte sägas passera som nodalpunkter då dessa subversiva konstruktioner är så pass få till antalet. De subversiva konstruktionernas närvaro i diskursen resulterar trots sitt ringa antal i att den hegemoniska konstruktionen både omförhandlas och blir tydligare att utrona när den sätts i jämförelse med det som bryter mot den.⁹⁸

Den sensibla kvinnan står i kontrast till en konstruktion med nodalpunkter som resulterar i den intellektuelle och meriterade mannen. I materialet kan en man dock konstrueras på en rad olika sätt där nodalpunkter och kännetecken relaterade till känslor och intellekt också tillsammans kan utgöra konstruktionen. De tillfällen där endast känslor och sensibilitet återfinns som incitament för konstruktionen av en man är i relativt få i jämförelse med de tillfällen där erfarenhet, kunskap och intellekt antingen står ensamt eller dessa nodalpunkter i samband med nodalpunkter kopplade till sensibilitet och känslor.⁹⁹ Således är det inte lika lätt som hos den sociala kategorin ”kvinna” att utläsa en tydlig hegemonisk konstruktion. I materialet figurerar snarare en rad olika förståelser av vad det är att vara man, förståelser som dock har gemensamt att intellekt och kunskap på olika sätt oftast står som grund.

I artiklar om manliga forskare, experter eller professorer följs normen av nodalpunkter och kännetecken kopplade till männens kompetens, intellekt, övertygande och fokuserade sätt men det finns även plats för skratt, lättsamhet och förtjusning och andra känslouttryck. Den hittills beskrivna diskursen breddas här allteftersom ”man” kommer att beskrivas utifrån både intellekt och känsloliv, där det nästan uteslutande bara varit det ena eller det andra. I dessa texter förekommer allt som oftast både intellekt och känsloliv, det är inte antingen eller utan istället både och. Bland de kvinnliga motsvarigheterna figurerar inte denna fusion av nodalpunkter utan istället går det att se en särhållning mellan dem. Artiklarna om kvinnliga forskare kan som tidigare noterat indelas i två grupper, en där endast kunskap och meriter står som kännetecken och den andra där kroppslighet och känslor istället är kännetecken.¹⁰⁰

---

⁹⁸ Se *Korsväg* 2017:4 s.16–21 för intervju med doktoranden i systematisk teologi vid Åbo Akademi Emma Audas, 2014:2 s.6–9 för intervju med filosofie doktorn Helene Löw samt 2014:1 s.46–49 för intervju med forskaren Eva-Lotta Hulthén.

⁹⁹ Det faktum att det i materialet finns 16 texter där subjekt könade som män delar med sig av personliga erfarenheter och/eller tankar står i kontrast till den totala mängd texter där män istället intervjuas i egenskap av sak- eller yrkeskunniga 35 stycken, forskare eller experter 7 stycken samt 58 stycken recensioner av manliga författare. Även om konstruktionen av den sociala kategorin ”man” förhandlas och omförhandlas på olika sätt i de olika typer av texterna och att det bland texterna återfinns genuskonstruktioner som bryter mot den normativa manligheten står det fast att är de texter där män delar med sig av personliga tankar och erfarenheter eller konstrueras utifrån sina känslor i sammanhanget är få.

Det går även att notera likheter i konstruktionen av dessa kategorier gällande en texttyp, den personliga berättelsen. Här konstrueras både ”kvinna” och ”man” med nodalpunkter relaterade till kroppslighet, sensibilitet och känsloliv. Det är endast i denna typ av text som det går att finna denna likhet i genuskonstruktioner i materialet. Denna genuskonstruktion står som normativ för den sociala kategorin ”kvinna” men utgör en subversiv konstruktion i förståelsen av den sociala kategorin ”man”.

Ett återkommande tema i texter där män intervjuats i egenskap av sak- eller yrkeskunnig är att dessa beskrivs i termer av nodalpunkter och kännetecken kopplade till erfarenhet och kompetens.¹⁰¹ Bland dessa texter finns ett brott mot den normativa genuskonstruktionen med ovan nämnda nodalpunkter och kännetecken i artikeln om Gerold Persson. Gerolds känsloliv får ta plats i artikeln och han beskrivs prata med ömhet och kärlek om skogen samtidigt som han beskrivs vara van och skicklig yrkesarbetare. I denna artikel utkristalliseras således ett brott mot den rådande manlighetsnorm som förekommer i texter om yrkesutövande och sakkunniga och visar på hur konstruktionen av den sociala kategorin man omförhandlas och andra kännetecken såsom sensibilitet inkorporeras, något som inte går att finna i resterande 34 texter av detta slag. Recensionerna av Jostein Örums bok *Kärleksärr* samt Patrik Hagmans bok *Sorgens gåva är en vidgad blick* utgör artikeln om Gerold Persson tre tydliga subversiva konstruktioner av den sociala kategorin man på så sätt att sårbarhet och känslor står som tydliga kännetecken i texter som där normen är nodalpunkter och kännetecken kopplade till, meriter, kunskap och intellekt. Det språkbruk som återfinns i dessa texter påminner på flera sätt om det språkbruk som används i artiklar där kvinnor omskrivs, där känslouttryck och närheten till det egna känslolivet står i fokus.¹⁰²

I linje med dessa exempel står konstruktionen ”man” i de artiklar där män delar med sig av personliga erfarenheter och tankar bland vilka en tydlig ”subgrupp” bestående av homo- och bisexuella män utkristalliseras. Denna konstruktion omförhandlar den för materialets normativa förståelse av en ”man” och skapar utrymme för att känslor, sårbarhet och känslouttryck får utgöra kännetecken och nodalpunkter även om den platsen till viss del kan tyckas vara reserverad för en viss typ av man, den icke-heterosexuella.

---

¹⁰⁰ Se exempel på manliga forskare, experter och professorer i *Korsväg* 2014:4 s.30, 2015:2 s.58, 2015:3 ss.18, 40, 2015:4 s.38, 2016:1 s.6 och 2016:2 s.60 samt de två grupperna av kvinnliga dyliska i 2014:1, s.46, 2014:2, s.6 (meriter och kunskap) samt 2015:2 s.18 och 2016:3 ss.48, 60 (känslor och kroppslighet).

¹⁰¹ Se till exempel intervju med journalisten Gert Gelotte om satir och yttrandefrihet, 2015:1, intervju med kocken Richard Halleröd om måltiden, 2016:2, intervju med författaren Per Svensson om hans bok om Martin Luther, 2017:1 samt intervju med Mikael Mogren, biskop i Västerås stift, på temat ansvar, 2017:2.

¹⁰² Se recension av Jostein Örums bok *Kärleksärr* i 2016:1 s.69, Patrik Hagmans bok *Sorgens gåva är en vidgad blick* i 2017:4 s.75 samt artikeln om Gerold Persson 2017:2 s. 22–27.

Den tydligaste dikotomin av de två studerade sociala kategorierna ”man” och ”kvinna” finns bland recensionerna. De konstruktioner som förekommer i denna typ av text kan sägas representera de genuskonstruktioner som figurerar i materialet som helhet men där materialet i allmänhet flera gånger förhandlar och omförhandlar konstruktion av genus står de konstruktioner som ryms i recensionerna nästintill utan subversiva drag. Det går följaktligen att utläsa två otvetydiga konstruktioner vars nodalpunkter och kännetecken radikalt skiljer sig åt. I de recensioner skrivna av kvinnor konstrueras dessa som personer som har förmåga att beröra, vara personliga, uttrycka känslor och varsamhet medan de recensioner av böcker skrivna av män konstruerar dessa som litterärt skickliga, kompetenta, djuplodade, undervisande och pedagogiska. I två fall omförhandlas konstruktionen av ”man” och språkbruket påminner om det som återfinns i såväl recensioner av kvinnliga författare som i materialet som helhet. Jämför de två tillfällen där konstruktionen av man omförhandlas med exempel på hur kvinnor och deras böcker recenserar:

”Kärleksärr, synliga och dolda, bär alla som älskat. Samtidigt breder tystnaden ut sig. ’Flykten från smärtan har blivit vår tids folkvandring’, skriver Jostein Örum. Att bygga murar runt sorgen är livsfarligt. Istället uppmuntrar han till samtal, till ’Föreningar för de sörjande’.”¹⁰³

”Boken om sorgens gåva blev ett sätt att bearbeta sorg och förlust, att sätta ord på det som är så svårt att sätta ord på, att ställa de frågor som inte har något svar. Sorgen är helt ordlös, helt utan färg, skriver han. Det är en naken, ärlig och djupt gripande berättelse som möter oss i boken.”¹⁰⁴

Jämför med följande recensioner av böcker av Camilla Lif och Inger Dejke:

”Boken är berörande och gripande.”¹⁰⁵

”Varsamt, varsamt beskriver hon livsöden men väjer inte för det smärtsamma [...] Dejke är fascinerad av deras drivkraft, ömsint beskriver hon [...]”¹⁰⁶

De två förstnämnda recensionerna exemplifierar hur det som i materialet i allmänhet, i recensionerna i synnerhet, utgör kännetecken och nodalpunkter för subversiv maskulinitet på samma gång utgör kännetecken för diskursens normativa femininitet.

---

¹⁰³ Ur recension av Jostein Örums bok *Kärleksärr*, *Korsväg* 2016:1 s.69.

¹⁰⁴ Ur recension av Patrik Hagmans bok *Sorgens gåva är en vidgad blick*, *Korsväg* 2017:4 s.75.

¹⁰⁵ Ur recension av Camilla Lif's bok *Vad vill du mig idag?*, *Korsväg* 2015:4, s.70.

¹⁰⁶ Ur recension av Inger Dejkes bok *Kvinnor på jorden*, *Korsväg* 2016:4, s.62.

3.0 Diskussion och slutsats

Vi har slutligen nått punkten för diskussion av analysen för att se hur de för uppsatsen grundläggande frågeställningarna har besvarats och för att dra några avslutande slutsatser. Vad som till en början kan konstateras är att ja, det går att finna en för diskursen normativ syn på genus. Genom en analys av materialet har det visat sig hur olika konstruktioner av de studerade sociala kategorierna har växt fram och även konsoliderats. De sociala kategorier kopplade till genus som aktualiseras i uppsatsen skiljs åt och konstrueras på olika sätt där de nodalpunkter och element som tillskrivs kvinnor på många sätt skiljer sig från de som tillskrivs män. Många gånger med kännetecken och språkbruk som reproducerar traditionella könsroller och uppfattningar om män och kvinnor. Analysen har dock även visat att den personliga berättelsen är den texttyp där genuskonstruktionerna av ”man” respektive ”kvinna” bär samma kännetecken.

Materialet visar för det första på en binär könsuppfattning, på ett fåtal ställen skrivs det om personer som definierar sig bortom tvåkönsnormen men de kategorier som är överlägset mest frekventa är ”kvinna” och ”man” och könade i egenskap av ”hon” och ”han”. Dessa två sociala kategorier skiljer sig åt i hur de konstrueras och på vilket sätt de porträtteras. Materialet möjliggör fler olika konstruktioner av ”man” än till ”kvinna” då kombinationen av kännetecken är bredare i den förstnämnda kategorin. Diskursen konstruerar på flera sätt sin förståelse av genus i linje med den traditionella bilden av den känslosamma och personliga kvinnan och den kompetenta och intellektuella mannen. Det har även visat sig att diskursen vid upprepade gånger omförhandlar den normativa förståelsen av ”kvinna” och ”man” genererar att flertalet konstruktioner samexisterar. Dock visar materialet i detta avseende en större bredd i konstruktionen av maskuliniteter varvid det är möjligt att tala om multipla maskuliniteter. Gällande konstruktion av den sociala kategorin kvinna är det snarare en hegemonisk femininitet som vid några tillfällen omförhandlas med hjälp av subversiva konstruktioner. Den genomförda analysen visar följaktligen på en genusordning som lämnar större utrymme för mångfald och spännvidd i konstruktionen av manlighet/maskulinitet än för kvinnlighet/femininitet.

I tidskriften återfinns ett flertal sätt ”att vara man på” där olika nodalpunkter och element kombineras på flera sätt beroende på texttyp. Det går som ovan visat att finna en för materialet övergripande förståelse av manlighet med nodalpunkter kopplade till erfarenhet, förnuft och kunnande. Det går dock även att se hur element relaterade till både känsloliv och intellekt kan kombineras på olika sätt i materialets konstruktion av manlighet vilket därför kan sägas härbärgera plurala maskuliniteter som samexisterar.

I de texter vari män delar med sig av personliga berättelser eller intervjuas i egenskap av forskare eller professorer tar känsloliv och kroppslighet plats på ett annat sätt än i recensionerna eller i de texter där män intervjuas i egenskap av sakkunniga. Jag menar att diskursens konstruktion av maskuliniteter kan förstås på följande sätt med nodalpunkter och element relaterade till: 1) Endast förnuft, 2) Förnuft och känsla samt en möjlig 3) där endast element kopplade till känsla är närvarande. Den sistnämnda förekommer dock få gånger både i materialet som helhet genom de personliga berättelserna men även som subversiva drag i andra texttyper. Dessa visar snarare på tydliga brott där normerande konstruktionen omförhandlas än att utgöra en egen kategori.

Den mångfald av kombinationer av kännetecken som figurerar i förståelsen av maskulinitet finns inte på samma sätt i diskursens konstruktion av den sociala kategorin ”kvinna”. Gällande diskursens konstruktion av denna sociala kategori återfinns en pluralitet i form av kännetecken men inte hur dessa kan kombineras med varandra samt andra typer av kännetecken. Jag menar att den analys av materialet som gjorts visar på att den konstruktion av ”kvinna” där denna konstrueras med hänvisning till framför allt sin egen 1) sensibilitet och 2) kroppslighet, artikulerar den normativa kvinnligheten eller feminiteten men även 3) relationalitet och till viss del även moderskap, barn och hjälpande utgör element i denna konstruktion. Även inom denna kategori förekommer brott mot den normativa konstruktionen då meriter och kunskap står i fokus. Dessa subversiva brott är dock väldigt få till antalet men viktiga i förståelsen av materialet då de på ett konkret sätt synliggör den normativa konstruktionen genom att peka på alternativ till denna. I diskursens konstruktion av feminitet finns inte möjligheten att kombinera nodalpunkter på samma sätt som i förståelsen av maskulinitet.

Där det i den sociala kategorin ”man” visas på hur olika kategorier av kännetecken kan kombineras konstrueras den sociala kategorin ”kvinna” snarare genom särhållningen av olika typer av nodalpunkter, till exempel sensibilitet och intellekt. De kombineras inte utan istället utkristalliseras en normativ konstruktion, nodalpunkter kopplade till sensibilitet, och ett fåtal brott mot denna, där nodalpunkterna utgörs av begrepp relaterade till intellekt. De maskuliniteter som figurerar i materialets motsvarades således inte av femininiteter, istället återfinns en hegemonisk femininitet med några brott där denna omförhandlas.

En intressant upptäckt är diskursens förhandling av förståelsen och konstruktionen av vad som kan kallas en subgrupp bestående av homo- och bisexuella män. Män som benämns antingen bi- eller homosexuella utgör nästintill hälften av de män som i materialet delar med sig av personliga berättelser, berättelser koncentrerade till ett nummer. Bilden av dessa män konstrueras med kännetecken som liknar det i diskursen frekvent använda språkbruket som figurerar dels i de personliga berättelserna men framför allt i diskursens normativa femininitet. Att dela med sig av erfarenheter, tankar och känslor kodas i diskursen på många sätt som något feminint och att dessutom använda ett språkbruk kopplat till sensibilitet och känslouttryck förstärker det feminina draget i skildringen.

Ytterligare en iakttagelse som gjorts är hur recensionerna blir en arena där diskursen konsoliderar förståelsen av femininitet och maskulinitet. Den tydlighet och konformism som förekommer i denna typ av text är stundtals slående. Den stundom komplexa och mångsidiga förståelsen av genus som återfinns i tidskriften som helhet undergår i dessa texter en renodling där det mångtydiga försvinner. Kvar finns två hegemoniska genuskonstruktioner. Konstruktioner där en syn på mannen som skrivandes intellektuella, djuplodade verk och kvinnan som författare till personliga och berörande böcker står som normativa.

Den genomförda diskursanalysen har låtit tidskriftens konstruktioner av genus träda fram i ljuset och jag har visat på hur konstruktioner av sociala kategorier kopplade till genus hela tiden är närvarande och aktuella även om de inte problematiseras. Genom att analysera vilka kännetecken som relateras till ”kvinna” respektive ”man” visar det sig att tidskriften många gånger reproducerar traditionella könsroller och syn på vad som är manligt och kvinnligt. Detta kommer till uttryck genom de nodalpunkter som knyts till de olika sociala kategorierna. Oavsett texttyp finns en övergripande förståelse av genus där konstruktionen av maskulinitet knyts samman med intellekt, meriter, kunskap och erfarenhet och femininitet i sin tur med kroppslighet, sensibilitet och känslouttryck.

Den dikotomi som framträder här omförhandlas dock i tidskriften och det blir tydligt hur konstruktioner av genus är under ständig förhandling. Som ovan visat finns det fog för att tala om flera närvarande maskuliniteter där nodalpunkter kan kombineras på ett flertal sätt, även hur män kan konstrueras med nodalpunkter som i diskursen förstås tillhöra den normativa feminiteten. Konstruktionen av den sociala kategorin ”kvinna” undergår inte samma behandling, i materialet påträffas istället en normativ feminitet som är förhållandevis snäv och inte lämnar särskilt stort utrymme för subversivitet. Tidskriften konstruerar således en bredare förståelse av vad det är och kan vara att vara man än vad det är och kan vara att vara kvinna.

Slutligen: varför är detta viktigt? För att anknyta till uppsatsens inledande rader utgörs en av utgångspunkterna för uppsatsen av att de olika diskurser vi lever i och omges av skapar föreställningar och normer kopplat till hur människor får och bör vara. Om vi antar detta paradigm kan vi således identifiera tidskriften *Korsväg* som en sådan diskurs vilken med sina texter producerar och reproducerar normer kopplade till bland annat genus. Normer vilka har en reell påverkan på människor, ergo en adekvat anledning att granska dem.

Denna tidskrift sällar sig som analysen av dess material har visat till de diskurser som reproducerar traditionella föreställningar om manligt och kvinnligt. Detta är med all säkerhet inte ett medvetet val av skribenter och redaktion. Det ingår i normers funktion att de ses som naturliga och att de tas för givet vilket många gånger resulterar i just ett reproducerande utan kritisk blick. Om *Korsväg* skulle önska att skapa bättre förutsättningar för ett normkritiskt arbete skulle det vara fullt möjligt. Först och främst behöver redaktionen ta ställning om detta är en önskvärd sak att sträva efter. Vad innebär det om skribenter och redaktion som helhet skulle arbeta mer normkritiskt i sitt skrivande? Om svaret är ja, vi önskar producera en tidskrift som på ett mer nyanserat sätt kan skildra sociala kategorier kopplade till genus. Ja, vi vill sträva efter att skildra män, kvinnor och icke-binära så att tidskriften på ett tydligt sätt kan spegla den mångfald som ryms i såväl Svenska kyrkan som i samhället i stort.

Följande steg skulle kunna åtfölja detta ställningstagande. Ett första steg mot ett normkritiskt förhållningssätt och arbetssätt är just att medvetandegöra och identifiera de strukturer som påverkar vårt sätt se på vår omvärld och människorna i den. Detta första steg behöver sedan följas av ett kunskapsinhämtande där verktyg för ett normkritiskt tänkande och skrivande kan introduceras för att sedan kunna tillämpas. Om detta arbete skulle göras tror jag även att det skulle fördjupa och stimulera tidskriftens syfte att inspirera till teologisk reflektion över kristen tro, kyrkans identitet och kyrkans uppgifter som kristen församling.

4.0 Käll- och litteraturförteckning

Källmaterial:

Korsväg

Årgång 2014:1 till årgång 2017:4

Litteratur:

Althaus Reid, Marcella. *Indecent theology: Theological Perversions in Sex, Gender and Politics*, London: Routledge, 2000.

Althaus Reid, Marcella. ”From the Goddess to Queer Theology: The State we are in now”. *Feminist theology* volym 13:2, s.265–272, Sheffield: Sheffield Academic Press, 2005.

Brömssen, Kerstin von, *Tolkningar, förhandlingar, och tystnader. Elevers tal om religion i det mångkulturella och postkoloniala rummet*, Göteborg, Acta Universitatis Gothoburgensis, 2003.

Butler, Judith. *Genustrubbel: feminism och identitetens subversion*, översättning: Suzanne Almqvist; inledning: Ellen Mortensen, Göteborg: Daidalos, 2007.

Connell, Raewyn. *Om genus*, översättning: Charlotte Hjukström, Göteborg: Daidalos, 2009.

Crenshaw, Kimberlé. ”Mapping the Margins. Intersectionality, Identity Politics and Violence Against Women of Color”. *Stanford Law Review* vol.43, nr 6 (1991) s.1241–1299.

De Los Reyes, Paulina & Mulinari, Diana. *Intersektionalitet. Kritiska reflektioner över (o)jämlighetens landskap*, Malmö: Liber, 2005.

Fukuyama, Mary, Puig, Ana, Pence Wolf, Cheryl och Baggs, Adrienne. "Exploring the Intersections of Religion and Spirituality with Race-Ethnicity and Gender in Counseling", *Handbook of Race-Ethnicity and Gender in Psychology*, red. Marie L. Miville och Angela D. Ferguson, s.23-43. New York: Springer New York, 2014.

Lykke, Nina. "Nya perspektiv på intersektionalitet. Problem och möjligheter." *Kvinnovetenskaplig tidskrift* nr. 2-3 (2005) s.7-17.

McCall, Leslie. "Intersektionalitetens komplexitet", *Kvinnovetenskaplig tidskrift* nr.2-3 (2005) s.31-55.

Nilsson, Frida. "Nödvändigheten av att integrera olika maktförståelser", *Kvinnovetenskaplig tidskrift* nr. 2-3 (2005), s.107-116.

Ohlsson Sandahl, Frida. *Inkludera - jämställdhet och hbtq i organisationen*. Stockholm: Idealistas förlag, 2015.

Park, Soyung. "The Intersection of Religion, Race, Ethnicity, and Gender in the Formation of Korean American Evangelical Women", *Korean Americans and Their Religions. Pilgrims and Missionaries from a Different Shore*, red. Ho-Youn Kwon, Kwang Chun Kim och R. Stephen Warner, s. 193-209. Pennsylvania: The Pennsylvania State University Press, 2001.

Pui-Lan, Kwok. *Postcolonial Imagination and Feminist Theology*, London: SCM Press, 2005.

Reimers, Eva. "'En av vår tids martyrer' – Fadime Sahindal som mediehändelse", *Olikhetens paradigm – intersektionella perspektiv på o(jäm)likhetensskapande*, red. Paulina de los Reyes och Lena Martinsson, s.141-159. Lund: Studentlitteratur, 2005.

Sporre, Karin. *Först när vi får ansikten – ett flerkulturellt samtal om feminism, etik och teologi*, Stockholm: Atlas akademien, 1999.

Sporre, Karin. ”Sverige – en regnbågsnation? Om människors värdighet, skillnader och rättigheter”, *Människa är ditt namn – om mänskliga rättigheter, mänsklig värdighet och teologi*, red. Göran Gunner, s.179–199. Stockholm: Verbum Förlag, 2007.

Sporre, Karin. *Att se med andra ögon, Feministiska perspektiv på kunskap i ett mångkulturellt samhälle*, GEM Rapport nr 5, Stockholm: GEM redaktionen, 2007.

Svalfors, Ulrika. *Andlighetens ordning. En diskursiv läsning av tidskriften Pilgrim*, Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis, 2008.

Winther Jørgensen, Marianne & Phillips, Louise. *Diskursanalys som teori och metod*; översättning: Sven-Erik Torhell, Lund: Studentlitteratur, 2000.

Yuval- Davis, Nira. ”Gender mainstreaming och intersektionalitet”, *Kvinnovetenskaplig tidskrift*, nr.2–3 (2005), s.19–29.

Opublicerade källor

Lasse Bengtsson, mejl till författaren 28 september 2017.